

 1.

Historya Filozofii
Średnie Wieki.

Pierwszy Period obejmowałby lat 1000 bo od Talesa 556 p. Ch. do aż do zamknięcia ostatniej szkoły Pogańskiej r. 529. albo do śmierci Proklusa 485. — Treść druga zaś więc do 16 wieku. ani mniej zaszłe lat 1000 —

Teraz filozofia rozkwita się na terenie [illegible] chrześcijańskiej — albowiem wszędzie co tylko elementem [illegible] historyi [illegible] nie wchodzącym do gry — nowa się tworzy mądrość — Świat nie że ogół nie jest abstrakcyi ale jest pełen treści że jest duchem — Teraz w świadomości stawia prawda o [illegible] boskiej i ludzkiej natury — że sama podmiot tworzy człowieka w treści ma Boga — że Bóg w której [illegible] wszystko że się staje [illegible] — że [illegible] świat —

Jako u Platona pełen gościnności [illegible] oni przeciw nie dowodzi prawdy swojej [illegible] bo [illegible] — [illegible] jest tej [illegible] jest ich [illegible] — [illegible] ze stała — co mówił mówił [illegible] ich jest przeciw [illegible] że oni [illegible] człowieka jako [illegible] Adam Kadmon w treści Boża —

1. Uważamy że Natura nie może być uważana w swojej [illegible], w swojej [illegible] ale [illegible] — lecz uważać jako mającą w Bogu swoje [illegible] i podwaliny i prawdę.

Roma

ściśle tutaj wtenczas dla tego że Bóg jest prawdą
natury, więc też nie przedmioty bezpośrednio
ale myśl w nich. Słońce jest Bogiem – myśl
więc Słońca atomowa jest myślą Bożą –
to jest Adam Kadmon –

2do Rzeczy żyjące w naturze są jednostkowe
one są rozszerzone od prawa swojego, a wszelkie
[illegible], i dla tego gdyż, one się nim zjednoczyć
nie mogą, i to jest że nieszczęść, one też
nie mogą się uwolnić od swej jednostkowości.
nie mogą być nigdy wolnemi – one nie mogą
być niczym ogólnem, bo gdy się stają ogólnemi giną.
one nie mogą więc wejść w wolność zupełności
[illegible] od jednostkowości a ogółem, [illegible]
a nieśmiertelności, ale człowiek może to wejść
[illegible] jednostką się [illegible] do [illegible] –

3cio Otóż pod względem Historyi [illegible]
ocenić to Ch.! – ~~[illegible]~~ za jej pomocą
idea wcielona w świat, w naszym [illegible]
wieków, że od [illegible] lat się pozwalano historyi
[illegible] się teraz w historii [illegible] – w teraz
[illegible] się przekazanie Zakonu, ponad całej
ziemi –

Że wiara Chrześcijańska nie wcielona [illegible]
w historyi to wtenczas dowodzi [illegible]
[illegible] nad światem – Historia jest [illegible]
całej –

4to [illegible] Chrześcijańskiej idea [illegible]
[illegible] – [illegible]
powiada że teraz [illegible] to samo [illegible] o Bogu
co [illegible] najwiekszej ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] – Rzecz otóż jest jedynie to
i w [illegible] się wyobrażenie i [illegible]
a w Człowieku jest myśl [illegible]
[illegible] że przykład naukę o grzech
pierworodnym. – Pierwiastek [illegible]
[illegible]
[illegible]

a że każdy człowiek rodzi się z grzechem

że jest w naturze złym, to znaczy że że

sądzono iż nie ma takiej wolności która by porw-

nać naturę mogła odpowiednim poz-

nie — że to co ważne jest (nie jest) tego możności niema

ten co
tego ma

Z tej strony Chr. jest to ale nowej Ch. Ci ogromnej

wagi iż przyznano iż Bóg przeto ważny jest

człowiekowi, że tedy każdy człowiek ma niesko-

ńczoną wagę — że należy do wolności

Powtórz — Że filozofia jest ideą o Bogu nie

jej zadaniem jest iż filozofii równie ich

pogodzić z wiarą — Jeśli bierzem uwagę

i swoje drogę w historii właściwie

a swoją drogę filozofii, też zaś to może

tej przypuszczenie nie jest wolne — ale

jeśli jedno i drugie jest z tej samej

Wszechmocności znaczeń wiedzą nie

jest o możności myśli nie można —

to jest drugie zadanie, przedstawia myśl.

a rozum —

Potrzeba — aby idea stała się rzeczywistością,

aby się stała potęgą świata, aby przeb-

łyszczała i zabrania — aby nie nawet

przyjęła w skutkach serc, jak rzeczy

serc, lecz aby miała się stać ...

niż urodził —

Co drugiego uważamy i pozwolić o przez-

szli filozofii i Religii Chrześcijańskiej w ojcach

Kościoła — Byli ci nierozumni zgłębiać

sensu tajemnic filozoficznym — oni rozświetl-

ali teologię czyniąc z niej naukę, choć

tak nie oni pracowali nad najważniejszą,

zagadnieniami — jako o naturze Boga, o

wolności człowieka, o stosunku człowieka

do Boga o pochodzeniu złego, i wiele innych

nie wprowadzili w teologię — a tak

spełnili istotę że duch przyjdzie na

świat — Protestanci nie przyjmują

powagi ojców Kościoła, ale sami wolą

ich ... tłumaczyć,

mówiąc się wprost z tekstu Ewangelii; trudno
wśród tłumaczeń znaczenie prawd Religijnych
aby je mieć w niej czystości nie [illegible]; ale
uważamy że to tłumaczenie niczém nie będzie
jest właśnie wprost odbiciem tego który to
tłumaczenie czyni, że ktoś, [illegible] w ten tłu-
maczeniu znajdzie, że nie znajdzie więcej ani
mniej w nim [illegible] - 2re że co [illegible]
[illegible] [illegible] przyznawają [illegible] -

Do 3go [illegible] należy [illegible] rzeczywistości, na przy-
[illegible] - [illegible] [illegible] w [illegible], w
[illegible] Religijnej - To było [illegible] - [illegible]
[illegible] rzeczywistości nie miała prawdy żadnej
[illegible] była [illegible], [illegible], [illegible], w [illegible] w [illegible] -
[illegible] [illegible] się [illegible] - idea wpro-
wadzone w rzeczywistości, one się nie [illegible] -
wadzone [illegible] [illegible] - [illegible] ma przy-
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], że [illegible] [illegible]
[illegible] -

Co się tyczy Filozofii [illegible] [illegible] [illegible]
np. 1. [illegible] się rozobrazowaniem z fantazją
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] panowanie
jest to awanturowanie się po [illegible], [illegible]
[illegible] nie została - 2re [illegible] [illegible] [illegible]
które [illegible] [illegible] - [illegible] pojęcia, formalne
[illegible] w scholastycznej [illegible] [illegible] -

Będziemy więc [illegible] [illegible] następujące [illegible].
1. Filozofia Orientalna - 2. Filozofia
scholastyczna - 3. nowożytna [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] -

I oddział.

1. Filozofia Arabska.

Gdy [illegible] [illegible] [illegible] się w [illegible]
[illegible], na [illegible] [illegible] się nowa
Filozofia [illegible] - Charakter [illegible]
jest ten że jest wolny od [illegible] stają [illegible]

Idea Boga jest tutaj abstrakt. czysto-
wolna — na zachodzie atoli duch napełnia
się treścią i wcielenia szukał sam w sobie — Na
wschodzie więc nie ma nic abstrakcyjnego,
jednostkowości którejś się duch trzymać może
Duch przyjął to nagłe uczucie i uniesienie
ale wnet [illegible] powrócił i upadł [illegible] —

Wraz filozofia się wszczęła z Arabów
żadnego spostrzeżenia — oni mogą być jedynie
umysłami jak zachowawczymi i rozwinięciu
ofii — Arabowie za pośrednictwem syryj-
czyków zapoznali się z księgą grecką — Syryj
miasta bowiem ukształcenia greckiego
w Antiochii, a wcześniej w Berytus
i Edessa były szkoły naukowe zakłady.
Syrowie zaniechali wtedy ogniwa między
greckimi i Arabami — a to tem więcej
że przyjęcie ludzi w Bagdadzie było jak
syryjskie —

Mojżesz Majmonides uczony żyd powia-
da jak chrześcijanie chwycili się filozofi-
i by obronić zasady swej wiary tak po-
dobnie potrzebę uczuli i Arabowie by
obronić zasady swej wiary, co ich zmu-
siło zająć się filozofią i bronić się prze-
ciw filozofom uwłaczającym przez dowody
na Islamizm —

Pod historycznym zaś względem — Były
tłumaczenia syryjskie dzieł greckich,
a te znowu były przełożone na dzieła
~~greckie~~ arabskie — ale też tłumaczono wprost
z greckiego na arabski — Za czasów
Haruna Alraszida kwitnęła szkoła
syryjczyków w Bagdadzie którzy podję-
li się tych tłumaczeń — Jak Jan Mesue
†786 r. Al-Raszyda — al-Kamid [illegible]
ustanowił tłumaczenia z syryjskiego
na arabskie —

Podobnie tłumaczem był Honain
i ~~Ebn Adda~~ — także chrześcijanin i Ebn
Adda

Najwięcej zaś było tłomaczonych dzieł Arysto-
telesa — Uważmy zaś iż Filozofia Arabska i
scholastyczna bardzo mają ze sobą wspólne i
podobne — A podstawą tak jednej jak drugiej
jest nowo platonizm na który wszyscy ci
mistrzowie myśl napełniając ich treścią
Arystotelesa —

A. Filozofia Medabberim'ów 125.

Widzieliśmy jak wyżej iż Arabowie nie rozumieli
całą Filozofię głównym celem było bronić nauk
Alkoranu, że byli wierni nauce swej religii
i wolności myślenia —

Jedną z najważniejszych sekt były
Medabberim — Moses Majmonides tak
o nich wspomina — Że Alkoraniści (Medabberim)
bynajmniej nie układają wprzód samej prawdy
dla zasad ważnych, ale tego się trzymając co ich
potwierdza ich zasadę, oni nie stawiają znaczącej
żadnej zasady — oni twierdzą że nie może
mieć żadnej pewności rozumowej, bo rozum
wszystko i rzeczy najrozmaitsze przypuścić
może — ale w tem wszystkiem powiada Majmo-
nides mieszają imaginację i fantazję z rozumem
— tak oni twierdzą że rozum żadnych nie prawo
pewnych rzeczy nie widzi dla czego by ptaki nie
mogły być tak wielkie jak słoń, dla czego ogień
mały, kamienie [illegible], tem samem prawem
mógłby i [illegible] — Jest to zarazem atomizm
[illegible] w którym wszystko świat, prawdziwie
i słusznie pojmowanie rzeczy!
wszystko jest przypadkowe prócz części jednej (przeczytać legendę o szczęściu i zgubie)
substancji — stąd ta filozofia trzymać się
atomów — atomiści — Z tej to zasady powstaje
zaś, spinozizm — wszystkie jest accidens
a te są przypadkowe, nie podlegające żadnym
prawom — tak tedy ta sama substancja
może mieć wszystkie accidencya —

Tak np. jeśli tłumaczymy [illegible] na [illegible]

to jest się nam tylko zdaje że tłumaczymy, ale

to nie prawda, bo wtedy [illegible] [illegible]

[illegible] do [illegible] Bog czyni że ona jest [illegible]

bo on ma [illegible] w których razach nie

dają [illegible] [illegible] tylko [illegible]

nej —

To jest filozofia czyli raczej zapatrywanie

się prawdziwie oryentalne na świat — tak

[illegible] najczystszej poezyi oryentalnej

jest [illegible] — tak [illegible] też

poezyi — Jest to [illegible] abstrakcyi które

zapatrują się na Boga, tak [illegible]

[illegible] nie [illegible], tak [illegible]

[illegible], [illegible] w [illegible], [illegible]

[illegible] kropla w wodzie tak [illegible]

[illegible], tak [illegible], [illegible]

[illegible] tak

[illegible] ludzi

B. Kommentatorowie Arystotelesa.

Kromie tego Arabowie kommentowali Arystotelesa

[illegible] jego pisma, metafizyczne

Logiczne, i fizyki jego — Logika abstrak-

[illegible] [illegible] [illegible] pra-

[illegible] — z tych kommentarzy bardzo

[illegible] nam zostało się [illegible] na łaciń-

[illegible] tłomaczone — ale [illegible]

[illegible] — oni wykładali

[illegible] Logiki i Metafizyki [illegible]

[illegible] — Arabowie [illegible]

w 8. [illegible] wieku w tym czasie

nas [illegible] na zachodzie

[illegible] się [illegible] —

allKendi około 800.

alFarabi +960.

Znakomici [illegible] [illegible] się we [illegible]

i doszli do [illegible] np. Avicenna od 984 do

—1064—

Algazel potem [illegible] sceptyk

+1127 w Bagdadzie, uważał słowa

Proroka za czystą prawdę —

Pisan 25 Maja

Averoes †1217 sławny jako komentator Arystotelesa —

uważany i za pośrednictwem arabów, zachód naprzód obeznał się z filozofią Arystotelesa. — te komentarze były przez długi czas wzorem dla zachodu Żydzi hiszpańscy Arabowie, uczeni żydzi południowej Hiszpanii Portugalii i Afryce komentarze przeszły z Arabskiego ... bese na łacińskie, niekiedy jednak niedbale były tłumaczenia nierzadkie —

C. Filozofowie Żydowscy.

Tu obok arabskich filozofów dają się widzieć mnożyć tem — znaczniejszym jest Mojżesz Majmonides. ur. 1131. w Kordowie † w Egipcie — Prócz More Nevochim przetłomaczonego na łacińskie napisał jeszcze inne dzieła, — Podobnie jak Philo i Origenes Arystoteles wiele ze sto historyi i natrapiaja się metafizycznie — w tej żydów filozofii zwyczajnie plata kabalistyczne Astrologię, Geomantyę. — W Majmonidesie nas najdziemy ścisłą metafizykę. — On dowody jedności Bożej, dowodzi że świat jest stworzony, że materya nie jest wieczysta — o własnościach Bożych jedności Jego dowodzi podobnie jak Eleaci, to jest że wielości nie ma prawdy najwyższej, że nie jest zrzędem, że też jest jedność które same z siebie wyłoradzi — —

II Oddział

Filozofia Scholastyczna.

Obejmuje bez Ojców Kościoła zaledwie 600
lat, bez nich 1000. — Charakter brak
samoistności — bo przedmiot jest dany.
to prawdy : dogmata wiary —
Następnie że prawda zadana się
dla człowieka, że człowiek zdolen jest pozna-
ć prawdę — a zatem że może być i po-
winna być jedność wewnętrzna prawdy
człowieka — ta pewność dana na-
przód — nie w dostatecznie myśli ale
bezpośrednio w postaci wiary — ta
pewność była objawiona w posta-
ci Chrystusa —
Czem zaś człowiek z istoty swojej jest
tem nie jest z natury, owszem on wzno-
si się nad naturą — Przeciwieństwem czło-
wieka nad zwierzętach jest zatarcie tego
on się tem czem z natury — Człowiek wnie-
przerwy ciężar natury — tak jak duch w Logu
nem swojej natury jest jej przerwy ciężar-
niem — natura człowieka powinna być
ukrzyżowana aby duch zmartwych-
wstał — ciało wolej w grobie złożone —
Boże narodzenie się jest to wza-
mowolnienie się od ułomności od tego
co jest natura, jest to zadrżenie się du-
cha — Myśl Boża (Logos — stwórca) wciela się w naturę
i znów do Boga wraca — to jest cała
historya Boża —
Gnostycy — stali się Kacerzami bo
tłomaczyli sobie po swojemu jacie[illegible]
Utworzenie wiary, odrzucając go [illegible]
dojrzałości —

Myśli gnostyków są ponurszej części wręcz te
z aleksandryjskich i Philona fil–[illegible] równie i
ze Wschodu formy o światłości i ciemności, o
dobrem i złem, i t. d.
Ojcowie Kościoła oparli się tej dążności, oni to
zjednoczyli historycznie fakta wiary z ideą
Ducha — Kościół tedy trzymał się idei we
formie historycznej — Tylko Aryanie nie
posunęli się tak daleko jak Socinia-
nie (którzy Chrystusa biorą jedynie za czło-
wieka celującego) też przeciw Chrystus
dla ~~nich nie jest prawdą~~ nie jest dla
nich Bogiem zwłaszcza — a tak trójca chrz-
ścijańska, jako dno wielkiej spekulacji
[illegible] Aryanom — OO. Kościoła rozumieli
wiarę, rozum wszelkie pojęcie świata, a wbrew
[illegible] prawdziwa akcyja się [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] chcemy wrócić do pierwotne-
go stanu rzeczy —

A. Stosunek fil. Scholastycznej
do Chrześcijaństwa.

Jak Ojcowie Kościoła są potęgą wzbudza-
jącą w krajach państwa Rzymskiego
tak scholastycy są potęgą która wzrosła
poza granicami państwa Rzymskiego —
Tutaj zaczęły rozwijać się nowe
elementa, świeże ziemie choć z tamtej
Barbarzyństwa — W dziejach dawnego rzym-
Kościół upadły był li walczącym cier-
pieniem, bohaterami byli męczennicy, był
to negacja, i za mało ważenia [illegible]
świata — A potem gdy Kościół stał się
[illegible], miał do czynienia i
[illegible] na formach i [illegible]–

6

starej cywilizacji, które już były gotowe,
gotowe były oczywiście, zaś, ale przeszły
urodzenie państwa — tutaj duch chrześcijański
nie mógł się tak cały wolnością rozwinąć
z stosowania do wiary chrześcijańskiej, ale
też do [illegible] duch nie mógł się rozwinąć w całej
swobodzie, nie powinien nic nie mieć już
gotowego, przygotowanego przez obcą cy-
wilizację, on winien sam wszystko dla siebie
sam przez się zdobyć — Otóż te barba-
rzyńcy, którzy osiedli w krajach które dawna
cywilizacja rzymska nie dosięgała — ale
i tutaj dotknęli się wnet duchowo obcego
pierwiastku — bo w nowe wiary — były w
nowe już — Dzikie serce zostało tymi
potęgami przejęte.

Nie ukształcenie ducha zaczyna się tutaj
od najogromniejszej różnorodności, bo
z jednej strony chrześcijaństwo wiara bez
głęboko i duchowa z drugiej strony ich
barbarzyństwo — Ta sprzeczność — podług
wielkie i [illegible] — Barbarzyństwo
pamięci potęgą umysłową, opanowało, a
duch przeznaczony do panowania, roz-
legł się wolne to władzy — stała się walka
ogromna bolesna —

[illegible] to panowanie ducha które ma
przyjść na świat i władać nim — nie
jest bynajmniej, panowanie drugiego,
bo ten drugi sam jest duchowym, to
panowanie [illegible] ale ten drugi
sam pogodził się z władzą świata ducho-
wą woli, aby tego chciał i przenosi
co samo duchowe jest — aby wszech
umarł się według ducha według rozumu —
— Pierwszym stopniem tutaj nie jest
jeno władza ducha jako ducha, jako
rozumu — ale tutaj władza duchowa
występuje jako władza duchowna.

Reprezentantami wyłącznymi tej idei są
duchowni – ale w tem spoczywała wielka
cz dalsza ma rządzić światem – stąd
potęga ówczesna Kościoła – tak duch
odpowiednio tutaj występuje – Tutaj
ale duch nie występuje jeszcze wewnę-
trznie społecznie w obyczajach w prze-
wach itd – ta strona jest jeszcze dzika
surowa – Na miejscu braku tego
występuje rzesza Kościoła społeczności
duchowna – – Stąd to społeczność świecka
walczy i waży się ze społecznością
społeczną Kościoła, i wobec tej upada-
czasu ulegają papieżom –

Potem widzimy sprzeczność w
indywiduach – tak z jednej strony
jest duchowość wewnętrzna, z drugiej
strony panuje namiętność, suro-
wizna, barbarzyństwo – np. Krzyżow-
cy mieni władać światem wewn-
ętrznym a obok tego okrucieństwo, nie-
uctwo dzikość – to padają na widok
~~Koło~~ Jerozolimy na kolana to
mordują i kąpią się i brodzą we krwi-
to zaprzeczają poświęceniem zdobywają
Jerozolimę to mordują się kłócą
i spór wiodą, nie zdołali jej utrzymać
dla siebie –

Pierwsze atoli pojednanie człowieka
z Bogiem, odbywa się w sakra-
mentach – we Mszy przedewszystkiem
– potem w pokucie – świętych i Krzy-
żowców chrześcijan –

w tych stosunkach zjawiła się filozofia scholastyczna —
Uważamy ją przed tem za najwyższe umie-
objętą z całym systemem przez naczelną tego
hartowania się — scholastyka nie znaczy
wyłącznie jakiś rodzaj jak np. plato-
towskie lub sceptyczna ale znaczy dzie-
lność i uiłowania świata chrześcijań-
skiego w przeciągu lat 1000. —
Język tej się łacińskim jest barbarzyń-
ski, ale to mniej winna tej filozofii jak
język — i łacińskiego wykształcenia —
ta brakuje wyrazów dla kategoryj,
łacina pełna Cicerona nie wystarcza-
ła, lecz się trzeba było język z-
gwałcić — Trudno także wymagać
aby ktoś własnemi studiami dziś
chciał poznać tę filozofię — oni
nie tylko pisali Compendia ale ogrom-
ne dzieła — a autorowie też
wielce płodni — np. Albertus M.
napisał 21 foliantów — Duns Scotus
12 — Tomasz z Aquinu 18 f.
Główne źródła są następujące
1. Lambertus Danaeus wstęp
do Commentarium in librum
primum sententiarum (Petri Lombardi)
Genevae 1580 — dobry bardzo i najlepsza
część krótko w wyciągu —
2. Launoy: De varia Aristotelis in
Academia Parisiensi fortuna —
3. Kramer Fortsetzung von Bossuets
Weltgeschichte w dwóch ostatnich
tomach
4. Thomas Aquinas — Summa

Imię pochodzi — stąd i od czasów Karola W[ielkie]go przy wielkich katedrach i klasztorach Doctores nad informatores nazywano scholasticus — i ten najczęściej miewał [illegible] prelekcyje w Teologii — od nich to nazwali [illegible] scholastykami a którzy Teologię wykłada[li] umiejętnie, systematycznie —

Charakterem filozofii średnich wieków jest ten iż ma dane sobie granice i przedmioty — nie ma tutaj wolności rozumowania — bo to [illegible] jest przede wszystkiem [illegible] logiją, a do teologii filozofia — jest to ta wielka prawda będąca na dnie iż jedna jest prawda [illegible] w [illegible] i w teologii nie dwie prawdy nie ma —

Bliższy charakter. — jest jeszcze ten iż świata rzeczywistość jest obojętna, od tej filozofii — obecna jest natura, [illegible] [illegible], [illegible] religijna ale i tutaj [illegible] Filozofia ogranicza się na [illegible] że [illegible] prawdę ale — ~~Duch~~ tutaj nie poznaje [illegible] jest myśleniu, że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prawda, ale [illegible] [illegible] jako już gotowy dany, [illegible] [illegible] predicata, — jakoby [illegible] właśnie dla tego w [illegible] przedmiotach owoczesna filozofia nie widzi ~~[illegible]~~ [illegible] jednej i tej samej myśli, ale [illegible] prawd danych [illegible] [illegible], niewzruszonych, więc wpadła w [illegible] [illegible] bez końca — Bo każda z tych prawd według nas jest tylko [illegible] prawdy będąca, ~~mającą~~ ~~[illegible]~~ nie będącą tedy [illegible] [illegible], niewzruszoną, mającą tedy [illegible] niewzruszoną, ~~będącą~~ jest tedy, czemuś [illegible] b[y]ć scholastyków [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] czemuś [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible]

ujmowano stan dziecięcy — Dziecięcy
potem stan się uznano to że nie rozumiano
co i prawdziwie można jak jeżeli ciemnej
rozsądnem, aby scholastyka tam to
wszystkowszy się okazywało. ogólnie. dziecięcy —

2do Trzymano się niby filozofii Arystotelesa
ale nie całej tylko, organonu jego, jego
Logiki — nie znano w całości jego metafizycznej
fizyki, ~~stan póki~~ które dopiero także
przez arabskiego przetłumaczenia
poznano — nie trzymano się forma-
lnej bytu — nie trzymano się rozwoju
kim — wyobrażeniów — zerwano rozwoi
oświaty starożytnego świata, zerwano
z nim — nie znano Arystotelesa, trzyma-
no się tylko chudych kształtów myśli
o jego filozofii —
Wszystko człowiek w uczuciu w myśleniu
swojem ma kanałem i się oblekał nie
mowie, przez ten i dowiadczenie rozsądek zato-
ważgo winien od niedowierności
tego nie było we filozofii scholastycznej.
ponieważ pomijano rzeczywistość
wszelką, więc ~~tex~~ też rozum nie
miał w tej rzeczywistości oparcia
swojego którem by się mógł orienta-
wać — w wieku starożytnym człowie-
jak człowiek i natura miały znacze-
nie, to nie ma znaczenia we filozofii
scholastycznej, jest zupełnie bez
wagi — ~~tylko~~ to ma znaczenie
co przedtem co jest objawione —
człowiek zachowuje się tylko
biernie do treści, jego myślenie
nie ma wagi —

Szczególowe cechy —

1. Źródła wymienionego świata, mamy nie więcej jak Isagoge Porphyriusa, Boetiusa tłumaczenie i komentarze pism logicznych Arystotelesa, wyjątki Kassiodora — kilka drobnych kompendjów, niektóre nawet przypisane S. Augustynowi De dialectica, de categoriis —

2° Ta filozofia nie ma epok, jest jednostajnej barwy od 6 wieku do 16 blisko mniej więcej; treścią wiara a obok niej formalizm, ta nie ma postępu tylko różnice między stopniami, choć rzecz ta sama —

Pierwszym wszakże autorem nie należącym do fil. scholastycznej jest Jan Scotus Erigena (nie Duns Scotus) Scotus Erigena — Scotus około 860 — życie niepewne — bo Scotus znaczy Szkot, a Erigena znaczy Irlandczyk, od niego rozpoczyna się prawdziwa filozofia a zostawia wiele Idei Neoplatońskiej znać w nim nowo przyszłe i zachwyciły. Michał Balbus cesarz Carogrodzki w 824. cesarzowi Ludwikowi pobożnemu darował Dyonizusa Areopagitę ze szkoły Alexandryjskiej — Karol Łysy kazał te księgi Janowi Erigenie przetłumaczyć, ~~[illegible]~~ bo Jan bawił w ten czas na dworze jego — Tak. [illegible] z tych źródeł znacznie powstała fil. Alexandryjska —

Papież wytajał Jana że nie przedał od niego aprobacyi – Potem napisał Scotus inne pisze dzieło – które później odrzucone było od kościoła – Wolno Zygmuntowi ~~...~~ bo mówi że to Scota się pomieszano przekładem vaniloquus i mowi o przedistynacyi znaczące słowiki – ~~Zresztą~~ ~~[illegible]~~ Scotus później uszedł wanglii ~~za dworu Alfreda Angielskiego~~ za Alfreda Angielskiego w Oxfordzie uczył przez akademii założonej przez Alfreda –

A garulus homo –

B. Ogólny charakter historyczny.

Jan Erigena nie był jeszcze scholastykiem – po nim zaczynają się ścisłe nauki kościoła. podług jednak ~~że~~ przedmiotem się głównym jednak jest np. 1. Ustalenie nominalizmu i Realizmu – 2. Dowody bytności Boga –

1) Budowanie nauki wiary na podstawie metafizycznej – Chodziło przedewszystkiem scholastykom zbudować naukę kościoła na podstawie metafizycznej – Stąd też nauki te zbudowano systematycznie – oprócz tego oddawali się wywodom pewnych szczegółów logiki modyfikacyi, podobnie też i ~~[illegible]~~ powody ugruntowanie rozumowań danych dogmatów było rozłożone wolnemu rozumowaniu – Przede wszystkiem zaś tkwi pierwsza kieta z platonicką – Anzelm z Kanterbury i Abaelard przedewszystkiem się oznaczyli –

S. Anselmus z Canterbury.

On przedewszystkiem starał się naukę Kościoła dowieść filozoficznie — On urodził się w Aosta w Piemoncie około 1034. ≠ w r. 1060 był zakonnikiem w Bec, a nawet 1093 został arcybiskupem w Kanterbury; um. 1109 — niektórzy uważają go za założyciela Scholast. fil. — ≠

Anselm starał się dowieść, że zgodnie z wiarą i myśleniem „Chrześcijanin winien przez wiarę dojść do rozumu, ale nie powinien zaczynać od rozumu aby przyjść do wiary* ani też nie powinien gdy czegoś rozumem nie pojmie odstępować od wiary. dalej fides nostra contra impios ratione defendenda est non contra eos, qui se Christiani nominis honore gaudere fatentur — A w traktacie swoim cur deus homo tak ogłasza w spekulacji poziadze, Negligentia mihi videtur, si postquam confirmati sumus in fide, non studemus, quod credimus, intelligere. ≠

— Będąc w klasztorze Bec obok urzędu przełożonego klasztoru, pełnił wiele rozmaitych czynności — tutaj on pisał najważniejsze swoje dzieła „de veritate, de libertate arbitrii, de Grammatica, Monologium, i Proslogium — życie Boga. i Roger przełożony życia jego, on przeczytał i ułożył wiele nie podejmował

≠ Ojciec jego Gondulph utracił swoimi marnotrawstwem i będąc ale matka jego Ermengarda, cicha i domowa niewiasta dbała o wychowanie syna — ojciec nie chciał pozwolić aby syn został mnichem nie mogąc zaś popularnie opanował i nalał swe pasje — po śmierci matki syn jeszcze się wstrzymywał, ale po jej śmierci opuścił nie mając grosza — Co tam zniewalało go że syn mimowolny był wśród następnie się gromady, swoich do Burgundii i Francji do klasztoru Bec —

≠ o winnem miejscu.

Quamvis enim illi (infideles) ideo rationem (in fide) quaerant, quia non credunt, nos vero quia credimus: unum idemque tamen est, quod quaerimus —

bez rozumnego wywodu – musiał także natchnienie, jak to widać z Proslogium monologium jego przybyło napisane w tym zamiarze by wykazać że nie można inaczej przeciw rozumowaniu dowieść bytności Bożej – i dowieść rozumowo Boga tego co się mówi o Boga – Myśl taka nie dała mu spokoju ani w nocy ani we dnie, zapominał o pokarmie i napoju, przeszkadzała mu nawet do nabożeństwa w chorze i podczas mszy – – Gdy atoli nie mógł odjąć prawdy, rozumiał że ta myśl pochodzi od szatana, chciał ją [illegible] wyrzucić z siebie – lecz nadaremnie myśl ta ogarnęła go całego – natomiast w owej bezsenności – [illegible] radości wielkiej – [illegible] dowód istnienia Bożego – życiopis jego Eadmerus tak się wyraża „ille ratus est, hujusmodi cogitationem diaboli esse tentationem, nisusque est eam procul repellere a sua intentione. Verum quanto plus in hoc desudabat, tanto illum cogitatio ipsa magis ac magis infestabat – Et ecce quadam nocte, inter nocturnas vigilias, Dei gratia illuxit in corde ejus, et res patuit intellectui, immensoque gaudio et jubilatione replevit omnia intima ejus – Będąc biskupem Canterbury, był uważany w [illegible] [illegible], i miał wiele [illegible] prac [illegible] —

Przedewszystkiem sławny jest jego dowód ontologiczny bytności Boga. — Ten dowód czasów Kantowskich, i dziś jeszcze nie c. uważany dowodem. — Teraz —

Uważmy w stworzonych rzeczach: myśl bezwzględna, jest Bóg, jest, bo gdy rzeczy wszystkie w świecie są przypadkowe, nie one nie są prawdą samą przez się — ale nieskończoności — Anzelmus zaczyna od drugiej ostateczności ~~i prawda~~ to jest od myśli, i przechodzi do istnienia — Tutaj dotknął ta najwyższa abstrakcji! bo myśl i istnienie te abstrakcyjne generalne ogromne tutaj pierwszy raz występuje w całej potędze swojej — to rozdwojenie wszystko jest na jaw w średnich wiekach, a te wieki nie mogły go przezwyciężyć — Dawniej główne pytanie było czem jest Bóg? a to czem jest było orzeczeniem tego istnienia (tej bytności Boga.) — ~~[illegible]~~ to jest gdy dawniej od istnienia zaczynano poczynano się do myśli ~~do istnienia~~, teraz zaczyna zwrot zaczęto od orzeczenia od prawdzicatu od myśli i posunięto się do istnienia — zaczęto od idei absolutnej odrywającej się w myśli naszej — Gdy świadomość tedy opuszcza poczynanie od istnienia, gdy tedy nawraca ku sobie, wtedy pyta się o prawdę istnienia i samo siebie zapytuje czyli Bóg istnieje, czyli ma istnienie —

Rozumowanie Anzelma jest następujące Co innego jest że rzecz jakaś jest w rozumie a co innego jest pojęcie że rzecz jaka istnieje — I nieuk (insipiens) poznaje że jest coś w myśli, w rozumie, nad które już nic wyższego pomyślanem być nie może —

Lekcya 3 Lipca 6.

(to jest iż w rozumie jest pojęcie które ze wszystkich pojęć wcale bądź co bądź jest najwyższém — lecz to nad co już nic wyższego pomyśleć nie można, nie może być w samym rozumie, w samej myśli, bo gdyby było w samej tylko myśli a nie zarazem i w rzeczywistości, ~~jest byłby~~ że już by nie było tém co jest najwyższem w myśli naszej (a to dla tego iż by mu brakowało istnienia, rzeczywistości.) więc to co w naszej myśli jest najdoskonalszém jest tak w rozumie jak w rzeczywistości (Existit ergo procul dubio aliquid, quo majus cogitari non valet, et in intellectu et in re.) —

Widzimy iż w tém rozumowaniu jest wiele prawdy, brakuje atoli wyjaśnienia przejścia z myśli na [illegible], brakuje wykazania jak podnieść sam się może — Chyba jest w tém że istnienie uważane jest za jedną z owych doskonałości, za jedną własność tego co jest najwyższém, nie wadzi ze myśl i istnienie nie ~~jest~~ są pojęte jako odwrotności — Lecz z drugiej strony wyrażona jest tu wielka prawda iż myśl nie ma wagi jeżeli zarazem nie jest istnieniem jeżeli nie ma rzeczywistości — Tu również jest ta wielka prawda wyrażona iż najwyższa całość jest zarazem myśl i istnienie odnosząc ich — istnienie co myśli a myśl co istnieje — ~~co jest~~ ta myśl co jest w jedności z istnieniem, co jest we wszystkiem istnieniu ~~[illegible]~~, co się więc odkrywa we wszystkiem istnieniu, co się więc w nas odkrywa — gdy się odkrywa w nas gdy

Mówimy: jest Bóg, — my tak mówimy że Bóg jest, a Bóg jest bo tak mówimy ~~[illegible]~~ istnienie Boga jest jedno co myśl — Jest tego niedorzeczność, gdy Kant powiada: czyli jeżeli pomyślę że 100 talarów mam — [illegible] je mam? bo 100 ze mną przypadkowe mogą być albo nie mogą być — to jest tutaj myśl a istnienie nie są w koniecznej jedności, ale cała wszystko [illegible] myśl jest i bytnością wszystko to istnienie jest Bóg [illegible] myśli, a wszystko myśl jest ~~[illegible]~~ istnieniem — Bóg i istnienie — jest Ja = Ja —

Tej tylko nie dowiódł wprawdzie Anzelm
on stanął na progu, bo uczynił istnienie
pojęcia predicatem Boga —
Został równie filozoficznie zapatrywał się
w pytaniu „Cur deus homo" — Jest to dzieło głębo-
ki, potęgi —

Abelard.

Od 1079 — 1142. Życie Ab. znane głębo-
nauką i ogromem uczoności swojej ob...
z miłości swojej do Heloizy. — Filozofował
nad nauką Kościoła, nauczanie o trójcy św.
Jak Bononia na owczas dla prawników, tak
pierwsza Sorbona była dla teologów ogniskiem
Abelard w Paryżu miał 1000
uczniów. — Teologia i filozofia była dla francu-
skich mas — Teologia i filozofia była dla francu-
skich uczniów przedmiotem rozwoju —
Było wyobrażenie jakoby prawdziwe, że jedna
jest prawda w filozofii i w teologii. —
Abelard jest równie wielkim ...ofem jak Ogień
zazdrości fanatyzmu, i przykrości życia walczył
ze ... aż do starości i oddał innych mocy
rozumu i ~~Rolu~~ religii — wykształceniu na cla-
sycznych klasykach zbogacił myśl swoją. — Cała
jego dumność ku ... się miała ... pokazać
dumność tą zew-
rozum z teologią i religią — Dumność ta zew-
nętrznie na niego nienawiść i prześladowania
ściągnęła — na niego nienawiść i prześladowania
księgi przy głównym w Prologus introductionis
ad Theologiam — Księga ta celem prześla-
dowań za poniżeniem dwóch przeciw-
ników w Teologii w Rheims t. j. Albericus
i Lotulphus spalona została. —
W r. 1270 rozwinięto fakultet we Francyi
oraz też fak. teologiczny i filozoficzny
rozważano dogmaty podawano dysputom —

Było chrześcijaństwo które ograniczone chcą i nie dotyczą w chwili reakcyi teologii od Gil Preciosta Oni powstawali przeciwko Logica których nie mieli — Abel. używał ich przeto chcąc mierzyć z Ojców Kościoła, i używając potęgi Logiki, które on nie dyalektyka ale Logiką dla tego uważał, iż *Logos* uważany jest od Ojców Kościoła za syna Bożego — Tymczasem Abelard miał myśl wychwalać i umiejętny demonstrowania *wszystkich* prawd religijnych *mocą filozofii* — ale coś przekładania i mieszania stanęło do dna, przekonał się tem iż brakło zasadami rozumowania zasad religii przeciw zasadom rozumowania.

To rozumowanie trafi to łatwo powiada Abelard do przekonania każdego wiernego jeśli będzie wykształconym — dla tego ten *poganie* starożytni *może dalej* tak łatwo przystąpili do twojej Chrześcijańskiej, bo że lepsze dalszym rozwojem filozofii greckiej.

Gdy ten czasem zdawało nie chciał jest przyjmować tej religii *więcej* iż tych prawideł ceremonialnych i *obrzędów* nie objawionych, i więcej patrzy sprawiedliwości rozumie, i więcej patrzy — Evangelium vero virtutes ac vitia diligenter examinat, et secundum animi intentionem omnia, sicut et philosophi, pensat. — i ta

Panowie mają dzisiaj dwoje ołtarzy —

Uważmy charakter, ale szczególnie jego filozofii

1. Z życia jego uczniów zostało się po śmierci cały i rozumu ich badania i wolnego rozbioru,

2ga On dyalektyka arystotelesa chcąc jest nie / mógł wszystkie ale rozumu przeciwko był w niej mistrzem

3. on podniósł chciał i utworzył demonstracyę Boga Religii — I

Jednym najzacniejszych spółczesnych Abelarda Robert Pulleyn — Anglik — zostawił Sententiarum libri octo

Z Metodyczny Rozwoju Kościelnej nauki.
Komólc.—

Oto mamy drugą dziedzinę scholastycznej
Dawniej poprzestawano na tem, że przy każdej
zasadzie wiary przytaczano miejsce z Św. Augustyna
lub innych OO Kościoła — Przez zaś chcąc
uczynić teologię umiejętnością (systematem) w takiej
przy każdej zasadzie stawiono zaraz nieda-
łeczne, i przytaczano zarzuty obok prawdziw-
[illegible] [illegible]

Petrus Lombardus. w środku 12 stulecia um. 1164.

urodzony w Novara w Lombardyi. Stąd przy-
domek jego — najpierw uczył się w Bononii.
później w Paryżu — pracował nad OO. Kościoła.
zwłaszcza nad s. Hieronymem, Ambrożym i Au-
gustynem. — odznaczył się ogromną zdatnością
wielu uczniów ściągnął, został też biskupem IV.
pem paryz. — napisał Libri sententiarum
stąd przezwisko jego magister sententiarum
Jako też wówczas scholastycy dodawali
takie przydomki byłym jako Doctor acutus,
irrefragabilis, angelicus, subtilis etc.
Po sentencyach przez wiele wieków były pod-
waliną przy Komentarzu.—
On zebrał najgłówniejsze nauki Conciliów
i OO Kościoła, i dodawał do nich mistrzowskie
i subtelne wyjaśnienia. Które mówiąc rzetelnie
były uczniów jego — Są powody do zarzutów
i przeciwnie — Contra quod Lombardus
nierozwiązuje dostatecznie zarzutów —
zaraz z obu stron przytaczano — tak
powstały theses, quaestiones, argu-
menta, positiones i dubia-
zawsze wielkie korzyści i przeciw
nie taka przelała się w naukę —

[illegible] epoka w której scholastyka jako theologia uczona i filozoficzna stała się ogólną — miała jego była podstawą do nauki doctorum theologiae dogmaticae przez całe wieki wieki. [illegible] oni byli mając na straży nauki Kościoła — ci doktorowie nazywali się [illegible] którzy [illegible] i potępiali [illegible] którzy nie uznawali [illegible] dogmatów religijnych — Takim zborem była też Sorbona paryska — wtedy uważała się [illegible] patens [illegible] —

Wróćmy do Lombarda — [illegible] rozprawia o trójcy i o przymiotach bożych o przedwiedzy [illegible], o przeznaczeniu, o wszechmocności itd. — w drugiej księdze o stworzeniu, o aniołach, o upadłych aniołach itd., o klasach dobrych aniołów, [illegible] o dobrej woli, o łasce, o wolnej [illegible] i grzechu itd — w trzeciej o wcieleniu się Boga i o osobie Chrystusa — o wierze nadziei i miłości, o siedmiu darach Ducha świętego — o dziesięciu przykazaniach — w czwartej o sakramentach o nowym i starym testamencie, o chrzcie, bierzmowaniu itd —

Jednak wiele bardzo dziwnych [illegible] pytań czasem i pustych np. czyliby mógł Bóg wiedzieć przyszłość gdyby nie był stworzenia? Gdzie Bóg był przed stworzeniem? [illegible] w jakich się Bóg aniołom objawiają? w jakim wieku był [illegible] gdy go Bóg stworzył? [illegible] tymczasem mogłyby się stać [illegible]?

[illegible] jego był Petrus Pictaviensis (Piotr z Poitiers) kanclerz uniwersytetu paryskiego, [illegible] teologii. On napisał 5-

sententiarum – które więcej formą niż rzeczą różnią się od Lombarda – gdzieniegdzie pomimo braku zagadnień przedstawiają nowe, ale więcej [illegible] w układzie zaletą swoją niż dowo- dzi [illegible] w [illegible] sylogizmów – Lombard jest jaśniejszy, ten zaś ściślejszy i więcej zwięzłym –

Sty Tomasz z Aquinu. (Aquino)

Pochodził ze starej hrabiów rodziny Aquino ~~ma~~ ~~dobra ma~~ w Neapolitańskiem, urodził się w zamku ojcowskim Roccasicca 1224. – Pierwsze wycho- wanie otrzymał w klasztorze Monte Cassino później w Neapolu – zapał i wzniosłości do tak w nim rozgorzał, iż postanowił wstąpić do zakonu dominikanów – 1243. aby tem więcej z dala od miasta mógł się oddać naukom – wytrwał w postanowieniu tem mimo prób matki, która czule go kochała, mimo obawy utracenia jej miłości, mimo dwu- letniego więzienia, i [illegible] mimo [illegible] wszystkich. – Udał się do Paryża a stąd do Kolonii gdzie słuchał wielkiego Alber- ta. Bracia? tego sławnego nauczyciela słuchał z [illegible] głębokiem, i [illegible] w zadumaniu – Ta cisza długo uważana przez spółuczniów za dowód [illegible] – Jakoż Albert powiedział razu [illegible] ten [illegible] napełni [illegible] wiele wolności do [illegible] – i [illegible] został w Paryżu doktorem Theologii, uczył [illegible] najsłynniejszych doktorów – [illegible] w różnych [illegible] potem wrócił do Nea- polu i umarł w roku 1274 mając lat 56. – [illegible] przezwany był [illegible] doctor communis [illegible] angelicus – [illegible] kanonizowany.

czynności i pracowitości wśród zadziwie-
nie czy [illegible] przypatrzmy się 18 tomom co
[illegible] jego które wzięte z Argumen[illegible]
1570 – a pamiętać że nie [illegible]
jego –
Jednem najcelniejszem pism jego jest
Summa theologiae – [illegible]
znajduje się w prawdzie formal[illegible]
[illegible] logiczne, ale nie ma tam intelek-
[illegible] scholastycznych, ale głębokiej
myśli o Teologii i [illegible] – Otóż tego
teologiczne stało się prawdziwie umie-
jętnością –
On jest uczniem Arystotelesa i Ojców Kościoła.
On uważa za najprzedniejszą [illegible]
[illegible] naukę objaśniającą, której
[illegible] filozofia ma przygodzić
[illegible] co jest wykładaniem jej
[illegible] jest narzędziem dla poznania
[illegible]
Augustynem –
Aby nabrać wyobrażenia o potężnym
umyśle jak ~~[illegible]~~ [illegible]
rzec o bytności Bożej –
Naprzód dotyka się dwóch zarzutów –
1. Jeśli z dwóch ~~[illegible]~~ odwrotności ~~[illegible]~~ jedno
jest nieskończonością, nie drugie jest
skończone i może być zniweczone –
Otóż Bóg jest nieskończonem dobrem
jeśliby Bóg jest [illegible] nie było by
zła na świecie – ale zło jest –
2do Co może być sprawione przez
jeden powód nie może się dziać
[illegible] – Otóż wszelkie
[illegible] naturalne mają powód
[illegible] a wszelkie czyn-
[illegible] rozumem
sprawowane [illegible] powodem [illegible]
nie ma więc już powodu
Bożej bytności – E

† Odpowiada, że Tomasz używa tego spo-
sobu: ad 1mum Bóg by nie pozwolił być
złemu w dziełach jego, gdyby nie zdołał
ze złego wyprowadzić dobre – [illegible]
† [illegible] nieskończone –
2dum [illegible] że dwa te principia
[illegible]
[illegible]
do Boga –

Poczem przywodzi dowody za bytnością Boga — jest ich 5. a) ruch być pierwsza przyczyna poruszająca — (dowód Arystotelesa w innym miejscu. b) — z pojęcia działającej przyczyny — wszystkie rzeczy są skutkami przyczyn … skutków wszystkie być jedna przyczyna która jest pierwszą ze wszystkich przyczyną — która sama jest tylko przyczyną skutków a sama nie jest skutkiem, bo gdyby była skutkiem musiałaby być własnym skutkiem, zatem, musiałaby być przyczyną … działania — c.) z pojęcia możności (przypadkowości) i konieczności — Przypadkowem jest to coby mogło i nie być, co zarazem … nie jest gdyby nie wszystko było przypadkowe … wszystko mogło by nie być … był czas w którym nic nie było — ale w takim razie nie ma przyczyny olemu by miało to co nie było … d) z stopniowania rzeczy — wszystkie rzeczy stopniowane mają coś więcej dobrego, szlachetnego, … zbliżają się do tego co jest najlepszy najszlachetniejszy najwyższy — a tem jest Bóg — e. Ład świata — że istoty nie mające poznania, a przecież one dążą do tego aby były … — które … dobrem, okazuje się że jest wolą umysłu które nimi kieruje — a tem jest Bóg —

Jan Duns Scotus

Franciszkanin, tak był sławny że szkoły miał 30,000 słuchaczy — przydomek Doctor subtilis urodzony w Dunston w Anglii w Northumberland.

za młodu wstąpił do franciszkanów 15
kształcił się a później wykładał w Uniw.
Oxfordzkim, i wnet wygrywał nad wszyst-
kiemi w Filozofii Matematyce i
Prawie — wnet nabył ogromnej sławy
wielkiej uczoności swojej — w roku
1304 powołany był do Paryża był otrzy-
mał stopień Doktora Teologii —
Tutaj sprzeciwił się uczonym Toma-
szom — zawsze zwycięsko i pomimo
był do Kolonii — za namową ... Po-
lego i ... — Tu nagle umarł zdaje
się że był uwolniony ogromnej
pracy ... zaledwie
w pełnym w 34 roku —
Jest to ogromnie płodny pisarz bo
(Edita jego wynoszą 12 tomów in
folio — Lecz nad nich wszystkich dzie-
łem bardzo ważnym jest
jest to Grammatica Speculativa.
albo tractatus de modis signi-
ficandi — ale nie wiemy czyli
rzeczywiście to pismo jest jego bo
wątpliwości ulega jego ta bardzo
znakomi —
Dowód istnienie ta wątpliwości w
oczach ... Które zawsze
to jego a które ... przyczyną
że uczniowie mat ... samouczkow
a ci którzy przydali do niego
... w ... i nie-
pewności —
Kommentarz jego nad Magistrem
sententiarum (P. Lombardus)
zjednał mu ogromną sławę
zwłaszcza ... uczoności jego —

On [illegible]ał do każdej sentencyi mnóstwo dystynkcyi, quaestiones, problemata, solutiones, argumenta pro et contra. — Dla tego się jego nazywano [illegible] i Deus inter philosophos — obsypywano go pochwałami [illegible] i „tak wz[illegible]lat[illegible] [illegible] musiał być jej wynalazcą gdyż jej [illegible] „nie było, że znał tak tajemnice wiary i „prawie nie wiedząc, tajemnice opatrzności „jak gdyby i był prawdziwie, przymioty „aniołów jak gdyby sam był aniołem, „w „kilku latach napisał tak wiele i zaledwie „człowiek przeczytać zdoła, a wiele prawie „rozumieć nie zdoła". —

Zdaje się atoli [illegible] scholastycznie [illegible] dysputowania doprowadził do najwyższego szczytu, że wynalazł niezliczone mnóstwo zasad, barbarzyńskich słów nowych, dzikich, i rozmaitości — [illegible] jego też i do zasady wykładania przy[illegible] [illegible] argumentacyi i [illegible] [illegible] których owe zasady dowodzi, a [illegible] [illegible] [illegible] od[illegible] [illegible] dowodzący contra. — [illegible] [illegible] wchodzi za wynalazcę [illegible] quodlibetorum, — Quodlibeta były zbiorem rzeczy [illegible] bardzo romantycznych, bez systematycznego porządku — Zaczęła barbarzyńskie ale bardzo nadające się do [illegible] —

Nie ma wątpliwości iż te utarczki [illegible] ogromne były [illegible] i wytwarzało się bitwy dowcipu nadużywających [illegible] gdyby się były [illegible] —

Prawie mimo to on tylko w całej naucemu Scholastyki.

nie wprost działał do uwolnienia
świata od Scholastyczności — Nie wcho-
dząc czyli pomocy czyli umiejętności
do gruntowności prowadzić nie
tłoc jest mniej pewno i nie mało
przyczynił się do zatamowienia tej
widziano w dwóch takich umysłach
naucz. jakim był św. Tomasz
z Akwinu i Duns Scotus dość wiele
rozwinęli się w szczegółach, mimo
to obaj rozpoczęli od tych samych
pierwiastków, i obaj trzymali się Biblii
i pism Arystotelesa — Potem — zwłaszcza
to i Duns Scotus doprowadzał
stanowisko swoje do ostatecznych
skutków tem samem już upadek nauki
chylenie się do zwolnienia drogi —

3. Obznajmienie się z pismami
Arystotelesa —
Zwrócić tutaj potrzeba jeszcze uwagę
na trzeci kierunek tej filozofii
scholastycznej, który nastał w końcu
12go i w 13. stuleciu. Byli to właśnie
i teologowie na Zachodzie obznaj-
mili się lepiej z pismami Arystote-
lesa, a Komentatorami jego tak
greckimi jak i arabskimi —
Do tego czasu bowiem znajomość
dzieł była bardzo niedostateczna
i ograniczała się do Logiki Boethiusa
Augustyna i Kassiodora — Do tego
bardzo przyczynili się Mahometanie
arabscy w Kordobie, tam kwitnęły
greckie nauki — Wiadomo papież
Sylwester II udał się do Hiszpanii
uczyć się tam ... pobrał nauki —

Nie Komentatorów ... [illegible]
[illegible]

Gerbert

Sylwest.

entami ludzkości bardzo metafizyczne
i ścisłe (Księgi Nat.) Arist. – [illegible] uzyska-
no wyjątki „summae".—

d Alexander z Hales

um. 1245. U niego widać najpierw obzna-
jomienie się z Arystot. i z Arabami. – przy-
domek miał Doctor irrefragabilis
Cesarz Fryderyk II z domu Hohenstau-
fen sprowadził księgi Arist. z Konstan-
tynopola i kazał je przetłomaczyć
na łacinę – Z początku kościół
czynił trudności, a czytanie tej Metafi-
zyki Arystot. i uczynionych z niej
wyjątków summae było zakazane
przez Synod w Paryżu 1209. – Potem on
był zakazany od papieża Grzegorza
1231. – Lecz pomimo w r. 1366 było
nakazano od owych kandydatów
aby nikt nie został magistrem
któryby nie słuchał tych ksiąg Arystote-
lesowych – i nie potrafił ich wyjaśnić –
z Kommentatorów pism Arystotele-
sowych najpierw pamiętać należy o

e Albertus Magnus.

Którego też był przydomek nazw
urodził się w Lauingen w Szwa-
bii 1193 – z rodziny Bollstädt – udał
się do nauk do Padwy – nauki wedle
podania bardzo mu nie szły
– ale wedle legendy miała mu się
po kilka razy ukazać najświętsza
Panna i miała zachęcić by nie
[illegible] się [illegible] ale
zachęta do [illegible]

9.

a dałem mu zapewnienie iż 84
mimo tey umiejętności mojej 17
umrze jako prawowierny Chrze-
ścianin – ~~[illegible]~~ po najświętsza
Panna odjęła od niego tę filozo-
ficzną umiejętność – Słowo mówię uwag.
którą zapewniając iż przestał przed
śmiercią zapomniał cały i wszystko,
filozofię moją -- i dla tego mało
przystoi Albertus repente ex
asino factus philosophus, et
ex philosopho asinus —
[illegible] iż umiał na czarno
[illegible] ~~[illegible]~~ zrobił machinę [illegible]
[illegible] Tomasz z Aquinu
mówiła, ~~[illegible]~~ [illegible] iż jej [illegible]
iż jej [illegible] [illegible] że
[illegible] naturalnie. – Że
Wilhelma hrabiego [illegible]
przyjął w [illegible] ogrodzie
Albertus nauczania [illegible]
many przez 21 [illegible] przez
ogromną ciekawość [illegible] z aba
[illegible]; [illegible]
[illegible] być [illegible]
~~[illegible] do dominikanów~~ naucza [illegible]
[illegible] w Kolonii potem w Paryżu w roku
1237 został [illegible] general-
nym a dwa lata później Prowincya-
łem w Niemczech, w 1206 Biskupem
w Ratyzbonie – tej godności albo-
wiem po dwóch latach [illegible], cofnął
się do klasztoru swojego w Kolonii
gdzie już do śmierci pracował
oddając się naukom i kontempla-
cyi – zakończył [illegible] 1280.

Zaledwo scholastyczność
obojętną była dla której
tor on w brew tej [illegible] [illegible]
natury bawiła tak wp. powiadają
że

Wyobrażenie jego o Historyi się były bardzo
niedostateczne — tak np. powiada: że nazwisko Sto-
Epicureyczyków pochodzi od Σπι (epi) że leżą na
słomie, albo tworzy ~~się wolni~~ a „curare"
~~albo~~ że nie kurowali owszem nie potrzebnie super
curantes — Stoików wyprowadza zaś Albert niby
choryzów, diaków którzy pod w przysionkiem
(Stoa) odśpiewywali pieśni swoje bo powiada
najdawniejsze filozofia była w kształcie pieśni
Do stoików liczy Speusippusa, Platona
Sokratesa, i Pythagorasa — [illegible]
ostanyi stało oświecenie w ogóle naucz—
Albert nie był filozofem oryginalnym
we fil. wolna Arystotelesem ora Lombardem
w Teologii — jego staraniem było jedynie aby
drogą analityczną nadał jej nauce więcej jasności
i ścisłości — co mu też łatwo było przy
ogromnem oczytaniu jego — Złoż jest cała jego
zasługa. — Przytem miał niedostateczne
tłomaczenie Arystotelesa, bo sam nie znał
języka greckiego, i używał greckich i arabskich
komentatorów w tłomaczeniach, choć ci
w komentowaniu sami wprost nie byli [illegible]
obeznani z Arystotelesem. — Autorowi więc na-
przyznać zasług wyrazów zarzuta nie wyjaśnił
Arystotelesa. — Wnet ma te niepopo-
literackie i pierwsze w świat się przez wywiód
do nieporozumienia pojęć filozoficznych
rozszerzył widok na nowe przedmioty,
filozoficzne —
Obaczmy dla przykładu jak jest on w zapa-
trywaniu na niektóre umiejętności filozoficzne
Logikę określa bardzo wnioski, i ma rozpraw-
kę o niej, o której warto wspomnieć: Klem.

wypowiedział w komentarzu nad wstępem 78
do Logiki Porphyriusza — Tutaj rozbiera
czem jest Logika, czy jest umiejętnością, czy
jest sztuką — Uważa w L. jest umiejętnością
o ogólném postępowaniu umiejętności docie-
kającej rzeczy nieznanych przez nieznajome

Logika ma według niego dwie części: Teorię
Definicyi i Teorię Wniosków — Rozpoznać
przedmiot ten badania może być to co
nie jest złożone (incomplexum) a tutaj poznać
pytając się można czém co jest, albo
to co złożone jest a w tedy zachodzi pytanie
czyli jest prawdziwe lub mylne — Pamięć to
przez wy- należność do definicyi to drugie do
wniosków —

Podobnie rozumuje się też Logika — metafizyka
stała się przez niego nauką obszerną, bo
korzystał z Arabów, ale nie stała się
bynajmniej tłumaczoną — On uważa metafizykę
być pojęciem Ontologii — wnet gdzie przed
Arabami było to raczej wątpliwe jak jest
mniejszości części metafizyki czyli Ontologii
która mówi o jestestwie w ogólności
czyli też Bóg jako jestestwo wszelkie
jestestwo — Albertus był za pierwszem bada-
niem — wnet przez tych wszelkich bada-
niach, gdzie napotkać to co jest prawdziwem
w spekulacyi w Arystot. —

4. Przewodnictwo Realizmu i Nominalizmu

Jest jeszcze jeden wykład główny tego charakteru
wszystkich wieków średnich — jest to pytanie
które się toczyło pomiędzy wszystkimi czasy
Scholastyki, a obecnie pomiędzy Realistów
i Nominalistów —

Jest to zresztą metafizyczna ogólności i
indywidualności – to świata kilka stuleciów i
zajmowało uczonych chociaż wielu też dziś –
poruszają starszych i nowszych Realistów i
nominalistów –

~~Początek sporu~~

Roscelinus

Początek sporu dochodzi 11 stulecia a
stanowi Abelard jeszcze przeciwnikiem
Roscelina – Ten jest najstarszym nominalistą,
pisał przeciw trójcy, a w roku 1092
był na soborze kościelnym w Soissons
dla kacerstwa wyklęty – Abelard sam
należy do nominalistów.
Chodzi o ogół (universale) więc o rodzaj
o istotę rzeczy, o to co Plato nazywał
Ideą, np. istnienie, ludzkość, zwierzę
Następcy Platona twierdzili i te ogóły
rzeczywiście istnieją, tak samo, a Plato
mówił że „stołowość jest czemś rzeczywistem"
Chodzi więc o to czyli ten ogół jest czemś rze-
czywistem istniejącem i poza podmio-
tem myślącem, czyli jest czem niezależ-
nem od pojedynczych rzeczy – albo też czyli
istnieje li tylko w myśli w podmiocie
czyniącym sobie wyobrażenie o rzeczach i
posiadany „ta rzecz jest niebieska" jest
to ogół bo wiele rzeczy jest niebieskich –
Czyż więc ten ogół istnieje niezależnie od
nas? Tak i istnieje niezależnie od
po od przedmiotów i niezależnie od
od nas – Ci którzy twierdzili iż ogóły
egzystują niezależnie od podmiotu
myślącego, niezależnie od rzeczy pojedynczych

10. pisane d. 21 czerwca 850. 85.
39

Realis

że całą więc jedynie jest idea - nawet
się realistami - a zatem realistami
w znaczeniu zupełnie odwrotnem
temu co się dziś realistami nazywa-
my - Bo dziś realistą jest ten który
przypisuje rzeczywistości prawdziwość
niemal początkową - a co w średnich
wiekach nazywano realistą dziś się
nazywa idealistą - Realiści bowiem
posiadając iż ogół, jest czemś niezawisłem
od jednostek, w sobie istniejącem i prze-
ciwnie(?), że ideje nie giną a nie przemija-
ją - - Tym czasem [illegible] to jest no-
minaliści ≠ twierdzili że ogół jest tylko
wyobrażeniem naszem, podmiotowem
uogólnieniem, z tąd myśli naszej;
jeśli rzeczy nadają, tak to ich
jedynie imiona, formy, wyobrażenie
nasze, płaszcz rzeczy - to co jest początko-
wem to jest rzeczywistego - realnem -

Jest to przedmiot bardzo zajmujący
jest to sprzeczność której nie [illegible]
Kolwiek nauka [illegible] -
Roscelinus posiada że ogólne pojęcia
są wypadkiem naszej indukcji
i są ogólnikami - abstrakcyjne-
mi - tak pojęcia istnienia, wyobra-
żenie nie są niczem realnem,
rozumie nie są niczem realnem,
istnienie ma tylko prawdę tylko rzeczywi-
stą - istnienie bez [illegible]
ce individuum - istnienie abstractum - Atoli
jest [illegible] abstractum - Historya
sporu tego jest dość ciemna, więcej
znamy ich ~~historyą~~ stronę teolo-
giczną - rozdzielają się oni na rozne
[illegible] i nominalia -

≠ czyli formaliści

Walter de Montagne (+1174) uważał jednostk.
potencyi ogólnej — Ponieważ obie te strony osta-
ły jako Nominaliści i Realiści — wnet powie-
kwestya czyli ogóły mają rzeczywistość i
jak daleko rozciąga się wiele modyficacyi.
Niektórzy nich zmarkowali jej istnienie w
ogólnikach wyrażonych jednostek —
Tomasz jako Realista powiada że individuae
esse są materyą signata — Scotus przyznał
jest mnożeni bez — Rozumie się że stąd
scholastycy przeszli na badanie dowo-
dowolności Bożej

William Occam.

rodem w Anglii z niemany — urodził się
w Occam w hrabstwie Surrey w An-
glii — Doctor invincibilis kwitnął
na początku 14 wieku — kształcił się
w szkole Duns Scota, nie zadowalając
poszedł jednak wielu względami ostatnią
drogą, obrawszy przekonania swojego.
Podobnie jak nauczyciel jego został
do franciszkanów — uczył w początku 14
wieku Teologii w Paryżu — stanowczo
się w sporze króla Filipa z Papieżem
a jako prowincyał na konwencyi w
w Perugii 1322, i na konwentrycie
w Bolognii nacierał na przestrzeganie —
nia. Ale wtedy przez doznaną Papie-
ża Jan XXII nakazał mu milczenie
On samo bronił Cesarza Ludwika
Bawarskiego — potem schronił się
do niego, powiadając „tu me defendas
gladio, ego te defendam calamo!"

był bardzo łaskawie przyjęty – tam,
dopóki umarł 1347 w Monachium –
wydał pisma: Komentarze nad Arysto-
telesem, nad Sentencyami Lombarda,
Quodlibet, Logikę, pełną misternej
subtelności – Compendium teologi-
czne – nazywał się przeto Doctor singularis
venerabilis inceptor –
Był to człowiek bardzo czysty i od-
ważny, niemniej wolniejszej myśli.
Ciągnie sobie przy tem powód
Occam, z którym ogół jednomyślnie nazywa-
ją ma być nominator dawny, iż z tego
twierdzimy jak rzeczywiście nomen
od każdej pojedynczej rzeczy – ale
ogół a pojedynczości niej jedno, to
samo – człowiek f. rzeczon; a [illegible]
nomina, które są praedicata – Ogólne
praedicata należą się w rzeczywistości i
[illegible] jest nomen od [illegible]
mnogich – te praedicata nie [illegible]
rażą się wcale choć powodem się
nazywają – te praedicata są wiele
od wielu rzeczy –

zdanie realistów –

Przeciw temu zdaniu realistów pow-
staje Occam, wedle Scotusa do
te ogólniki są [illegible]
[illegible] się [illegible] dalszego
[illegible] dalej ale w
[illegible] – Occam to nie [illegible]
ga przeciw [illegible] jego, wiak,
[illegible] niż ogół
nie f. [illegible] rzeczywisten. Powiada-
dalej [illegible] nominatum
[illegible], tworzy sobie podobne [illegible]
w duchu

walki Dalej ciągle mogą tworzyć,
tworząc się jako jednostki jednakie
Komu się to nie podoba, niech sobie
powie, że rozpoczęcie jest wśród utworzonej
wodnej jako mała dusza ~~tej~~ tej rzeczy
która zmartwychwstaje –

Jan Buridan

jeden z najdzielniejszych obrońców nomi-
nalizmu – żywot jego spleciony z fantas-
tycznym marzeniem – które ten wiek
uwierzone i wiele osobliwości rzeczywistnie
jest ciemnych – nie wiemy w którym roku
się urodził w którym umarł. – Nawet
może ten wiedzieć o miłostkach jego z
Królową franc. żoną Filipa Pięknego.
Trumny dotąd się był uczniem Occama
– współczesny Marsilius v. ~~Ingh[illegible]~~ Inghen
i to jest w 1327 był rektorem uniw.
Paryskiego – był potem jako nomi-
nalista był wypędzony z Paryża i z
Marsilius uciekł do Niemiec a tak
[illegible] się [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nie jest [illegible]
[illegible] wyjaśnione –
Imię jego ma to dużo powagi a głównie
z powodu znajomości jego logik.
[illegible] nie wdawał się między w Pro-
logiq – [illegible] uczniowie jego oprac-
owali się [illegible], metafizyczne
i etyczne [illegible] Arystotelesa

on chciał drogę średnią znaleźć czasem 21 powiadając iż osieł ten który zatém umiera między dwoma snopkami siana.
Z sporu filozoficznego obu stronnic wkrótce znała się zazdrość obu zakonów to jest Franciszkanów którzy byli Occamistami, i Dominikanów którzy byli Thomistami – Uniwersytet paryski i całe paryskie kolegia czytać Okkama – Ludwik XI. Karał w roku 1473 zakazał książki nominalistów i pozamykał na łańcuchach ich w roku 1481. znowu je rozkuto – Na teologicznym wydziale uczono się nauki Arystotelesa, i komentatorów jego Averroesa, Alberta. W. Tomasza z Aquino

Dialektyka formalna.

ona stała się najpierw czczą formą czysto abstrakcyjną – utworzono tę terminologię barbarzyńską, która najmniejszego nie miała w pierwszej rzeczy – Scholastycy całe te formy abstrakcyjne wprowadzili w naukę wiary chrześcijańskiej – zgodnie z prawdami były tam rzeczy dowodzone, inne były rzeczy uznane, o które spierali się Scholastycy, posłuszni wiary nie roztrząsali ich – nad autorytetami zasadami wolno było tłumaczyć się – absolutnie było nie ze sporu nad wszystkimi dowodami jakie kościół zasad – owszem starali się tylko tymi dyspułami zajmować się

gawędy naukowe – ale nie one zresztą napa-
nie książką naszej często doktorów i pisa-
rzy —

Julian Arcybiskup. Toledo

Dowodem czego dysputowania jest.
Ten człowiek on w swych Prognosticis zapytuje
się i odpowiada na takie zagadnienia.
Wszakże ciała umarłych dostaną się
boskich oczy jako dusze, czyli jako młodzień-
cy czy jako mężowie starcy? w jakiej
postaci? postaci zjawią konstytucyi?
Czyż tłuści będą mówiąc tłustemi? a chu-
dzi chudemi? Czyż twarz będą równie
ptaki; Czyż będą mieli takie samo włosy
i paznokcie? —

Paschasius Radbertus,

pisał dwa tomy de partu beatae virginis
Dlaczego oddawał się w drobiazgowości mimo-
jącej znaczenie
i bezmierne swoim jakie były pytania
w Piotra Lombardii o składzie anio-
łów oraz pomieszkaniu. Co – coraz więcej
zaradzi się przez czas – i jak Hans Sachs,
rozumiał wiele sztuk, powieści i ba-
śni ... Norymberskie tak oni wspiął-
najwyżej prawdą i dziś bowiem ...
kiedy rozumem porównaniu.
Obok tego rozwinęła się dyalektyka
scholastyczna, ta bardzo czcza i sztuczna
w sobie, była przecież ogromnie pożyteczna
dla ducha rozumu ludzkiego.

Mystycy.

Widzieliśmy jak dalece scholastycy pomimo starań najsilniejszych wszystkich prawdy filozoficzne zapatrujące się na nie ze stanowiska rozumowego. myśl owczesna zaczęła się ubierać jak w szopce, ozdobna galgankami scholastycznymi. — Wnet powstały sekty postępowania opierające się na czuciu ludzi. — Trzeba przypomnieć kilku zacnych ludzi którzy mistykami nazwani byli. Byli to ludzie pobożni a pełni rozumu którzy filozofowali sposobem Platońskiej filozofii. — Takim był J. Scotus Erigena. — Tych można by nazwać pełnymi mistykami, że zarazem pełni podobni do Spinozy, i religii i moralności, i polityki: Zło zgłębili serdecznych, i zarazem w tym zadaje się filozofii.

Noack 169. do 173 incl.

Jan Charlier nazwany Gerson ur. 1363, w Gerson w pobliżu Rheims; jeden z tych znaczych obyczajów, ten co więcej zasłynął mistyczną Teologią i zarazem wypaczających ułatwień filozoficznych i teologicznych spostrzegał tych, i zepsutych zwyczajów i obyczajów, upatrywał przyczyn ich w najwyższych dobrach kościelnych a chociaż on spostrzegał i te mistycyzm, zaradzić powodując się

fantazyi, tak przeciw patrzeniu
na to grubi przemówami prawd
rozumowych, na też umorzy i zgra-
bawny empiryzm, ani przeciw si-
tonbe głębnych podwalin, [illegible]
dzierżyć bez nie przez wiedzę
wielką prawdziwą filozofii i teolo-
gii. – Powstał tedy przeciw schola-
stycznej teologii -

On oparła teologię mistyczną na
wewnętrznem doświadczeniu, na zja-
wieniu się Boga w tajnikach serca
ludzi pobożnych, jak to doświadcze-
nie serca. Stąd też każdy mistyk i
filozofem – „Illa experientia, quae „
intrinsecus habetur, nequit ad „
cognitionem intuitivam vel imme- „
diatam deduci illorum qui talium in- „
experti sunt" – Wnosi ponadto
Gerson iż nie wszystko to co doświad-
czamy wewnętrznie może być dowo-
dzonym [illegible]

Gerson opiera się na głębszej znajo-
mości duszy, na psychologii – on poznał
jakby i

Rajmund z Sabunde

Umarł w 15 wieku Profesor w Toulouse
około r. 1437. napisał Theologia
naturalis – w której jest on twórcą
spekulacyjnej prawd o naturze
[illegible], o objawieniu boskim i naturze
ludzkiej. Lecz też on nowemu [illegible]
[illegible] najpierw

prawdy wiary zrozumieć, Abelard [illegible]
[illegible] do pojęcia przeszedł, [illegible];
[illegible] — do Moralności [illegible]
[illegible] wnętrza. — 23

Roger Baco.

Jestto wielki człowiek który w wiedzy
nad wszelkimi może talentem, znajo-
mością, — a świeci jakby nadto zjawi-
ska w dziejach ludzkiego rodu. On
całości był tym, czym sumienie nadał
nowy kierunek [illegible] jego był zwró-
cony do pojmowania głębszego [illegible].
urodził się 1214 w Somersetshire
w Anglii — kształcił się w Oxfordzie
wielkie chwały, doszedł do wszel-
kiego umysłowego — udał się potem do
Paryża — Tam nie tylko uczył się
prawa i Teologii, ale oddawał się
[illegible], alchemii i nauce lekarskiej.
W Paryżu otrzymał doktorat Teologii
Wstąpił potem do zakonu Franciszkanów
[illegible] tym więcej miał swobody
[illegible]
On pierwszy poznał że [illegible]
nauki znajdują się w bardzo
[illegible] stanie, że [illegible]
[illegible] nauki [illegible]
stwa — że metoda jej błędna,
że naukom brakuje — że matema-
tyka była tak zaniedbana że tylko
[illegible]
przez osli most Euclidesa [illegible]
pora piąte twierdzenie pierwszej
księgi Euklidesa — to samo nau-
ki przez [illegible] zaniedbane
(Tennem. 825. VIII. 6) —

Tak i nauki przyrodzone nie były
na spostrzeżeniach ugruntowane jak
raczej na abstrakcyjnych rozumowaniach aż
—zabrał się tedy do starożytnej litera-
tury, uczył się tedy po łacinie po
grecku, po hebrajsku i po arabsk-
u, czytał dzieła Platona Arystotelesa,
Hipokratesa, Galenusa, Ptolemeusza
Pliniusa, Avicenny, Averroesa.
i td. Dziwić się potrzeba i uwielbiać
tej ogromnej energii, wytrwało-
ści w zgłębieniu studiów — Był
on geniuszem choć spętanym,
[illegible], niewiadomością, i za-
bobonem — Mało mu brak przesą-
dów i opuszczeń jego idei — jeno kilka
Bacon, w dziełach wznosi się
ponad wiek — Ten nadzwy-
czajny człowiek któremu prawdzi-
wie dano tytuł doctor admirabi-
lis sam atoli nie mógł być
wolnym od zabobonów jak ci
czasu swojego on brał się do
wszelkich chimer co mu oblicz-
wało rozumowanie wiadomości
jego — bo nad wszystkim [illegible]
dni mając już bystrość i [illegible]
ność jego przeszła nawet
spostrzeżenie czasu on potężno-
umysł rozbrał ~~się~~ wszelkie ~~[illegible]~~
się [illegible] niby

równo odrzucając co złe jak
błędy - i w tem gdy podziwiamy
Go i pod tym względem że nie
odrzucił ~~najlepsza~~ nauki nie tracąc
ten jej uważał jako dobro po-
wszechne rodu ludzkiego -
~~umarł w r. 1294~~. On wymyślił śro-
formy w naukach wedle wielkiego
planu - zrobił sobie system nauk
w tej całości miały i nauki przy-
rodzone miejsce swoje -
Filozofia wedle niego ma ten cel
by poznać Stwórcę, za pośrednic-
twem rzeczy stworzonych, stworzeni
zaś to do tego poznania najpo-
mocniejsze - Idzie tu prawda teorety-
czna umiejętności równie być
winna ściśle z nauką obyczajów
inaczej nie będzie miała wagi
- On w całości Arystotelesa
posiadał atoli że i jego zdanie
nie można przyjmować na oślep
bez krytyki.± - Pojął złotem dzie-
jego którego wydał opus
magnum które przesłał papieżowi
Klemensowi w r. 1267 - Jakie
ratować wypada iż Baco prze-
ciwności czasu swojego był
krępowany w swoich badaniach
zamknięty był w więzieniu
mimowolnie mu były [illegible]
udzielać mu pisać jak ojcu
przyj. Najwyższa dygnitarzy
Kościelnych

± on radził krytykę wszelkiej
prawdy nauki, każdego
autora i każdego zdania,

Jan Clemens po rzeczy papieżem wy-
soko ceniący nauki nakazał go
uwolnić z więzienia – oprócz po śmier-
ci tego znów był wtrącony w ciemniejsze wię-
zienie – dopiero przed śmiercią odzyskał
wolność, inni powiadają że w wię-
zieniu umarł – Umarł ann. 1292 albo 1294
tylko mniej naukę
roku – nie wszystkie pisma jego
były drukiem ogłoszone – jakto opus
majus, lub de secretis naturae
et artis operibus – dalej speculum
alchimiae – rozprawa de retar-
dandis senectutis accidentibus –
– Mało poszło w ślady Bacona
a ci nie poszli za nim równą pole-
gą mnich-

Rajmundus Lullus.

Drugi Reformator – Doctor illumi-
natus, bardzo uczynił się sławnym
przez ars lulliana – Entuzjaści go
nazywa „wielki" – Urodził się 1234 na
wyspie Majorce z zamożności nosi
Lonak w wesołym awanturowaniu – ale
koniec nareszcie, kobieta którą ko-
chał, wykazała mu okaleczałą
pierś, nawróciła do surowszego
życia – Porzuca pustel-
i pełen siły i chęci oddawał
się pokutom modlitwom, by uzupełnić
a ... umieraniu – T. 830.

13 Był to stan rozdrażnionej familiji: 25

niedziw lecz iż miewał widzenia — wkrótce

rozdał majątek między ubogich i umi-

ślił być powołanym do rozszerzenia

wiary między pogan — miał już blisko

lat 30 a mało co umiał — więc gorącemi

modłami błagał Boga o oświecenie

wtedy jak tradycja mówi z nieba

zesłane mu były owe wielkie [illegible]

nauczenia a z wielkich rzeczy bez uczł-

tych mozołów — Rzekł że [illegible]

cato to na pisanie dzieł których obszer-

ność stanowiłaby więcej o Bogu i Prole-

[illegible] — to chodził po szkołach apologi-

gii — to po dworach królów zadając

[illegible] do wspomożenia do [illegible] a

mogę — Lubo [illegible]

mocy także [illegible] w Azyi i

w Afryce a te z nich [illegible]

[illegible] — Tak [illegible]

[illegible] w Paris był już [illegible]

[illegible] w [illegible]

[illegible] z Saracenem, i na [illegible]

[illegible] arabski [illegible]

potem znów dwa razy [illegible]

mi był [illegible] przez Kupców

genueńskich. [illegible] raz [illegible]

[illegible] wracając do Europy umarł

było to w roku 1315.

Łyonowie tego [illegible]

pisał ogromnie wiele i [illegible]

[illegible] — przychodzi Do 400

dzieł — [illegible]

tych dzieł [illegible] — a co

więcej [illegible] wydane po

kilku razy [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Saracenów

Genueńczycy!

4000 ks!

Przeto uważny w pismach jego z wiele
ekscentryczności, wiele fantazyi, ale nie mniej
najmniej głębokości — bo już dowo-
dzi jego wielka sztuka ars magna, ars
Lulliana którą on tak wychwala i któ-
rej się tak ogromnie chełpi — Posiada on
w to umiejętności umiejętności wszelkich
i za pomocą niej można rozwiązać najważniejsze
i najgłębsze zagadnienia, że przez nią
dojść dowieść można wszelkich prawd
a to nawet nie mając żadnej umiejętności
i bez zadania sobie wielkiej pracy —
Cała ona jednak niezmiernie ponu-
ra [illegible] i fantastyczna [illegible] [illegible]
cy we wnętrzu formułach, a to w [illegible]
wyrazach pełnych bombastu i nie mają-
cych prawdy w sobie —
Słowne przedstawia jego sztuka jak alfabet
i przez koła ruchome i nieruchome
alfabet zaś [illegible], które są kombina-
cye — Było 9 liter B. C. D. E. F. G. H. I. K.
które oznaczały dziewięć 9 zasadniczych pojęć
do pierwszej klassy np. dobroć,
wielkość, wieczność, trwanie, potęga-
stwo — do drugiej 9 predykatów, np
różności, powszechności, odwrotności, prze-
[illegible], [illegible] końca i t.d. — 3 klassa
[illegible] 9 pytań np. co? czyli? z czego?
dla czego? i t.d. — 4te klasa 9 najogólniejszych
przedmiotów, np. Bóg, anioł
niebo, człowiek, imaginatywa

vegetationum – i tak z natury
ostatniej kłótni wraz ze scholastykami wspi-
zaniemi w nie oddzielają się tedy na
komory i rubryki a tak tworzy
rozne kombinacye tak np. wyprawia
Bonitas est magna, durans, potens
scibilis, virtuosa, vera i po Dobro
bar barzniej bez bezwzględnie wyzwolo-
On sam świadczenia tego nie zapro-
wadzi definicyi – ale w tem działają-
cej barwą ducha filozoficznego który
przedewszystkim, niedostateczni-
kowi jego – bo nawet nie ma wyo-
brażenia o definicyi – bo to jest
definicyi w powszechności ...
chodzi tak przyjada się jakości
jest tem przez co rzecz jakie się
robi – Pozycyę jest to co
przeciwię oddalone od stosunku
niż co innego –

Znać wreszcie w tej fantastycznej
głowie niektóre obce wpływy i ma-
nierę Kabalistyczną

Ogólne stanowisko
Scholastyków.

Potem w szczegółach dajemy zdanie o nich
ogólne – ich przedmiot był tak ciemny,
– był nim Aleksy, a myśl tak bystra
była wyrobione, a mądry nienasy-
materyi wychowawczej tak właściwie
!

A przecież mimo tego, jest to jeszcze barbarzyństwo
średniowieczne, tu nie ma treści rzeczywistej
filozoficznej, — nie ma też wszystkiego dla
porządku ani znaczenia — niepodobna nam
mówić o tej samotności —— Tu zamiast pojęć
obrazy [illegible], zamiast rozumowania
sylogistyczności —

To barbarzyństwo nie jest barb. bezpośredni
ale tutaj najwyższe idea, najwyższe
pojęcie zbarbaryzowaciały dlatego się barb,
a dlatego się nie [illegible] myśl, co właśnie
jest najwyższem barb. —

Barbarzyństwem oddano najwyższe prawdy
[illegible] prawdy stąd ta karykatura
U greków np. było to inaczej tutaj [illegible]
rozwijał to co miał w sercu swojem, co było
jego własną treścią, tutaj myśleniu otrzyma-
to [illegible] swoje które się trzymało — [illegible]
każda w osobie nie trzyma umysł, nie znaczy
go trzyma, a jeżeli zbłąka to i znów ten sam
przedmiot nawraca go na drogę prawdy —
Inaczej się ma świata ze scholastycznym
Tutaj [illegible] prawdy włożone w pisz-
barbarzyńców, którzy nie mają świadomo-
ści swej natury duchowej — wobec nich
żadne dzieło naczynie —

Jest to [illegible] o której mówiliśmy
już wyżej — Podobnie też tak [illegible]
jest [illegible] — [illegible]
nie ma myśli bożej, tam ją dowodzą
bytności bożej, ale nie ma pojmo-
wania tej bytności Bożej —

Jest to raczej geometrycznego [architektonicznego] dowodu
ale nie ma tam obecnego ducha — jakiego
widzimy w dowodzie Anzelma —
Zatem pierw nie miała przedmiotu [illegible]-
[illegible], ale ten przedmiot był oznaczo-
ny — zatem formy były wyłącznie
wzięte z filo. Arystotelesowej, formy owe
sztuczne — nie dziw więc iż gdy z jednej
strony ta filozofia szukała się jakiegoś [illegible]-
[illegible] jakoby była jakoby najwyż-
a [illegible] tonie nie
formalnie religijności — [illegible]
wszystko czego się [illegible] wy-
[illegible] [illegible]
Podobny był też ten wiek w rzeczywistości
~~[illegible]~~ [illegible] potęgi [illegible]
się ~~[illegible]~~ wszystkie dawne
były porównane i prawnie [illegible]
[illegible], religijne i polityczne

Odrodzenie Nauk.

Duch rozwinął się teraz sam nad sobą
chcąc siebie znaleźć i rozwinąć nadzwy-
czajnie i własnowolnie które go otoczy
[illegible] — Powstanie [illegible] był
przez odrodzenie nauk i sztuk — Nad
poetą wysokie [illegible] i [illegible]-
[illegible] nie [illegible] do tak zwanych po-
gańskich umiejętności [illegible]
obudzone były — Te dzieła starożytnych
zwały się studiami które humanistycz-
nemi nazwano — tutaj rozwinęła się przez
ocenę utworów jego wielkiej
treści — [illegible] utworów przedstawiał
się że [illegible] jest a tak sam się
wyszedł sobie i zawsze siebie
powtarza —

Z [illegible]
[illegible]
[illegible]
Kant
Dante
Petrarca

Gdy zaś myśl co było formą jedynie u scholastyków stała się treścią, treścią osobną dla nauki i umiejętności — nie też rozdzieliła się wiara od rozumu.—

Odrodzenie atoli nauk star. dawno już wykluwało się w Italii — Dwu włoskich mistrzów wyprzedzało ten czas przez ich [illegible] Dante poeta choć nawet boskiego przewodnikiem swoim potrzebuje z pieśni platonicznej formy greckiej z przybytkiem przemieszczenia chrześcijańskim. A Petrarca w swych pieśniach zaświadczył jakby w platonowej idei — a gdy nie umiał zwyciężyć, obrzydł w tym świat zwyciężył [illegible] a klasztorami swojemi i [illegible] Medici [illegible] kto świat lutni w Lirenze i Venelli; kto świat piękności otoczył go wraz do ziemi obraz i upiększył [illegible] chrześcijaństwa — Petrarka nie tylko i miał ochotę zebrania pism klasycznych, ale swoich własnych dyalogów i pism [illegible] wolnością myśli: [illegible] takim stanął go [illegible] od nich — a tak stanął [illegible], od tego obrzydliwego od nauki czczego onej scholastyki — A Boccaccio zapatrując się na klasyków nabiera ich przewodników [illegible] artystycznego — nauczyciel jego Leontinus Pilatus,

otworzył drogę greckim uczonym do
Włoch, a tych również wyganiają
Turki gdy. więc zapraszają wolne
miasta i panowie bogaci włoscy —
Manuel Chryzoloras, Franciszek
Philelphus, Konstanty Laskaris
i inni rozpoczynają uczyć tych gre-
ków, a Laurentius Valla i Politianus
obydwaj włoscy pomagają im zacnie
— Bogaty Strozzi poświęca majątek swo-
je rozszerzeniu uczoności, a Niccolo Ni-
ccoli czyni z domu swojego muzeum
posągów i ksiąg greckich a jest tak
troskliwym o poprawne texta iż
go nazwano stosownie ojcem krytyki —
— Teraz zaczynają czytać księgi
Arystotelesa w oryginale a zamiast
czczych komentarzy znajdują niespo-
dziewane bogactwo bystrych spo-
strzeżeń i jasnych myśli — wielu
których wzniesiono się na skrzydłach
Platońskiego geniuszu w świat ide-
jów — a wnet wiek przejrzał i poznał
że to była wolność która tak wznio-
sła starożytności, więc wtrzemioną
kajdanami scholastyczności —
Włoch Laurentius Valla powstał
na niewolnicze uwielbienie jedne-
go autora którego i tak jedni
mano Alemanem. Humani-
To było hasłem to wrze. — Georgios
Gemistos który świat okazał nowo
epokę żywota wszego a zarazem
wyrazie ewi dla Platona nawet
Plethon — on miał udział na
soborze we Florencji

r. 1439 który miał zjednoczyć
kościół grecki z rzymskim – on jak
Kanigdyś Abelard uważał konieczność aby
z filozofię chrześcijańską dawała na greckiej
z filozofii – więc cały potęgę, cały ogień
połączył Platona – wtedy on wydał pismo
o różnicy fil. Aryst. i Platona i Platonowi
przyznał pierwszeństwo – Do tego książka
do Aryst. ~~[illegible]~~ – lubo ta książka
nie była w [illegible] pojawiła, też przeciw nie-
mu [illegible] tego Gennadius Georgios Scho-
larius, i Georgius z Trapezuntu [illegible]
[illegible] za drugiego Machometa a ten
samem walkę przeniósł na sferę kościoła.
– Książka Plethona była spalona –
Lecz [illegible] Kardynał Bessarion wystąpił w obronę
Plethona – i napisał książkę przeciw
oskarżycielom Platona a lubo książka
[illegible] ten duch z niewdzięcznością tak prze-
ciw jest potrzebnem [illegible] i zachęta do
bliższego rozpoznania w tym względzie –
On Platonowi daje pierwszeństwo.
lubo mówi i wielką cześć o Arystote-
lesie – Naprzód po wielkiej godności
tych przeciwników Platona a to ro-
taje przeciwko przyjęciu tego wielkiego
[illegible] – Zostawię wszystkie dzieło-
[illegible] [illegible] tego ~~[illegible]~~
tego prac i myśli i wykażę
jemu iż prawdziwy ~~Plato~~ Arystote-
les daleko większej jest zgodzie
z Platonem niż to mówi porówny-
wają –

Dlaczego Plato bliższy jest zasadom 90.
29
Chrześcijańskim — a jeśli Plato Boga
nazywa najwyższem dobrem, i stworzy-
cielem i zachowawcą wszech rzeczy, jeśli
uczy nieśmiertelności osobowej duszy
etc. — jakim porządkiem Bessarion
mówi Plato być przeciwny Religii
Chrześcijańskiej? —
Tak więc obudzono coraz potężniejszą
kulta — Jan Pico de Mirandola żąda
aby nie tylko we Włoszech o filozofów sta-
rożytnych ale samemu coś stwo-
rzyć i wydać — na co się zda wołać on
zasiadać do uczty mędrców bez przy-
niesienia i małego choćby przyczynku
do biesiady — jeśli nie przyniesiemy
owocu dojrzałego własnego naszego
ducha? — Ficinus —
Wprzód Ojca Ojczyzny nabiera zna-
czenia narodowego we włościach prze-
Akademia Neoplatońska we Floren-
cji — Cosmo de Medici niby kupiec
i obywatel, niby król wracający
z tryumfem do rodzinnego miasta
wraz ogromnym skarbów mnóstwem i roz-
ległych stosunków handlowych — to
był nadaje polot swej myśli wszystkim-
szkom — a tak wydał ogromny
wpływ moralny na uczonych
swoich — wtedy był też Plethon
rozpraszającego na soborze we
Florencji — zdawał mu się być
drugim Platonem — ojciec tego jak
się Ficinus wyraża ojciec ich
mowy, przegnał

potężny świat zapadłej starożytno-
ści – z chrześcijaństwem – pragnął sto-
pić piękności greckiej platońskiej z głę-
bokością i wdzięcznością chrześcijańską!
On nie tylko poznał wolność pię-
kna i rozwinął ale zgadywał zaleta
zarazem – Do przybocznego lekarza Kosmo
– do syna <u>Ficinusa</u> wszedł – ten leczy
rany ciała – ale syn twój kiedyś będzie
duszy lekarzem! – rzekł nieodrzekł
do niej Kazał mu tłumaczyć pisma
Platona – rozumieć nauki tego mędrca
– a Ficinus wiernie odtwarzał ma-
wzniosłości i zasady jego – Ficinus wiele
władca ducha śpiewał hymny przy
lutni ale podobnie jak starożytni
dźwiękami, czarem tonów ukoił zatro-
smutności. – Bo jak Plato dokład-
panowanie duchów i głębią swej mądro-
ści i polotem najwyższej piękności
swych pism, ale nadto dał się panem
nad wszystkimi mędrcami i przyznać
ołtarz wyższości nad myśli i dale-
kości wieków – Tak wziął
Ficinus on ale, <u>uwiecznić</u> Platona
uzupełnić go wśród współczesnych!
Co ono ... i kto utrzymuje i
rczą we <u>Florencji</u> kto był wśród
ści myśli i <u>głęboko</u> uczcić stał
ki przyjmował <u>ale</u> pierwszy
nadziejsto czarem i wielki i ich-
chetwo —

wtedy na ambonach brzmiało z
objaśnieniu Platona — a w pokoju
Ficyna przed obrazem Platona świeciła
wieczna lampa — Cosmo umierając
kazał sobie czytać ustępy z Parme-
nidesa i Philebusa Platona — On

Carriere 27.

maluje biesiadę niby odbytą na urodziny Pla-
tona w której powiada, jak Dyonizius Areopa-
gita że „miłość jest promieniem [illegible]
co który sam do siebie nawraca, jest to pro-
mień co z boskiego ogniska rozlewa się po
świecie cielesności, tam zachwyca
widza powabem najczystszych kształtów
i prowadzi do najczystszego piękności
źródła — Bo, jak ucho napełnione
porywczym tonem, słyszy ton, jak
ucho napełnionem światłem sły-
~~szy ton~~ widzi światło, tak Bóg
przebywający w sercu Boga prze-
[illegible] — a Mythos Aristophanes
nuje — o rozdwojeniu człowieka na dwie poło-
wice widzi tajemnice pierworodnego
grzechu który nas od Boga rozdzielił
ale który przez miłość może być
zmazany —

Najwyższy czas kwitnienia akademii
zbiegł się z [illegible] epoką w
której L. de Medici [illegible] prze-
pychem i szczodrością ~~[illegible]~~ okładził
Florencyi ~~[illegible]~~ utratę wolno-
ści republikańskiej — Ficin
miał przyjaciela w Pico de Mi-
randola, oba serdecznie się
potrzebni [illegible] pogodni i wiara
i wiedze — lecz oba zadziw-

pod te sama gwiazda, bo pod Se-
cosim
~~Savonem~~ i ciwiczkował, myśli pełen
grozy a głębokości, obaj malcheli
w filozofii uczeni i schronieni
pod kołtem stłoponliwem zywo-
tem. Lecz gdy L. M. umarł wówczas
wich dziej powieści o krzyczeniu
sercu szin - Potęgi następcy Piotr stopnia
jak on poczęły x rodziny którego karat
M. Anioloni ukazuje onego stanąć
lotdactwo franc. i mottok floren-
tyński plondrowali bibliotekę, ra-
bowali Museo - Pico umarł, a
gdy Ficin razem. Marsyjam skulcem
umarł wówczas akademia została bez
ognisko ogniska swojego. - Towa-
rzystwo to się rozwiązało - ale owoce
tego został i przy listy pełno błogosła
wieństwa w Włoszech. Ta myśl szczodzi
głębokiej mamuy stała się dla lot-
chów przyjaciół do czystej sztuki, do
wolnej umiejętności -
Ficinusa tłomaczenia Platona i
Plotyna są szczerze, i wiernie rachow-
ne z zaprawie i duchem mistrza. Władze
idei mojej wykłada systematycznie
w 18 księgach platońskiej fil. Teo-
logii, albo o nieśmiertelności
- albo w przedziwnych rapsodach
- lub tak kommentarzach -
Obok niego wspomnieć należy o
dwóch bracia z kn. Pico do Miran-
dola. Jan starszy i Jan franciszek my-
śliwcze. - Tamten pisiązy podawał
900 Thesis i zapowiadał wreszcie

filozofii na dyspute, przyrzekając zapłacić im koszta podróży, z własnego majątku swojego –

Odrodzenie się filozofów greckich.

Epikurejska atomistyka miała swojego reprezentanta w Gassendim przeciw Cartezjuszowi, z niej to molekuły przeszły do fizyki – w Lipsiusie odnowiła stałej od blasku filozofii stoików a, Reuchlinie spotykamy wspomnienia kabały – Reuchlin urodził się 1455 w Pforzheim w Szwabii – on chciał zamiar filozofię prawdziwą Pytagorasa, a odwrócił zamiar mający na myśli uchwały sejmu niemieckiego niszczyć wszystkie księgi hebrajskie w Niemczech – wszystkie te się ku one były u obcych narodów kościoła – one zasilają wielką literaturę, bez zmieniając ani urzędu własnych przemijają ani wolności rozumowania, dla tego tu nie rozważamy ich nadal –

Cyceroniańska filoz. popularna –

Ta maniera filozofowania znakomicie [illegible] rozkwitła ale one nie mają wiele wartości, bez spekulacyjnego znaczenia (bez), coto wiele lubiej rozumujący z całości swojego intelektu, zrozumiałem, iż to tylko cenna, przestawione, bo otrzymuje i już coto wiele więcej dowcipne lepszej treści wewnętrznej a niżeli formułom uchodzą tutejszem –

Lubo ogromna liczba klasyków na tem polu wartych przeto wspomnienia tego [illegible] jest [illegible] jakie tutaj uwadomości dają [illegible] sama wolności przestrzenne. – Jak tutaj [illegible] uratowane z [illegible] zeko-[illegible], jak to jałowość ustaje – A jak atomu wprowadzony, zakat do wszystkiego własnego, tak to rozbiegi wolności świata, tak to świat nowy uwalnia się od obcego języka od obcej formy [illegible] europejskie narodowości piśmien-[illegible] własności [illegible] i myśli [illegible] we własnym języku – Tutaj piszą we Francji Montaigne, Charron [illegible] pisma [illegible], jak to wszystko rozsądek, jest tam wiele gracyi, [illegible] [illegible] – Atoli [illegible] wolności [illegible] potrzeby w swoje własne [illegible] jest to ogromna ewolucya ducha ludzkiego –

Właściwe dzieje filozoficzne.

Czas to był ogromny ten 16 wiek [illegible] – Scholastyka [illegible] upadła, a obok [illegible] powstanie [illegible] greckiej, [illegible] [illegible] w którym [illegible] ogromny [illegible] do wiedzy [illegible] – Był to wiek [illegible] konieczności [illegible] z całej [illegible] prawdę,

byli to ludzie natury wrzącej, burzliwej,
gwałtownej, pełni nie pewnie dzikiej
pełno weny i entuzjazmu, tacy
mogące dosięgnąć wysokości umysłowej, chło-
ści – ludzie mocni i wielce ogromne
oryginalności, ale też i nie pomieszani
i nie jednakowej wartości – byli to owi
wyłącznie umotano indywiduów, co
ogromnej i wielkiej przez ducha energii
i potężnym charakterem, ale ich
życie i ich pisma okazują tylko wie-
przemożną ich wewnętrzną twórczą
– a także ich pragnienie bez myśli
przejęli najgłębsze głębie, ale
myśl ich nie jest przezroczysta jest
one zamętne fantastyczne, mięk-
neum imaginacji ducha, i chcąc
do tajemnic astrologicznych, i
geomancji – Ich myśli jak święto
wulkanu, tak ich natura mowie
i dzikie – okazują ogromną ener-
gię, i zgadywanie wielkich prawd
Są to geniusze awanturnicze
awanturnicy po sferach duchowych
i mozolnego życia – Takie figury
jak Cardanus, Bruno, Vanini
i Campanella, później Ramus
oni reprezentują nas czas swój; ten
czas przejścia i przewrotu
w nauce —

Cardanus

Otóż jeden z nich, co okazuje ten czas
zadartego ducha na drodze – Pisma
jego 10 tomów in folio – Cardan,
ur. 1501, w Pawii

w Pawii i umarł. 1575 r. [illegible]
Uczonym sam opisał żywot swój [illegible]
[illegible] — tam stoi wyznanie swoje, i o
sobie wypowiedział najtwardszą prawdę
Girolamo Cardano był awanturnikiem
genialnym. Żywot jego był pełen awan-
tur — Ojciec jego [illegible]
[illegible] był gwałtownym i twardym [illegible]
[illegible], więc z kolei to [illegible]
[illegible] naturalnie [illegible] do siebie i [illegible]
[illegible] — Uczonym
[illegible]
[illegible] jak [illegible]
[illegible] umarł [illegible]
jest [illegible]
[illegible] jak matka [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] sobie [illegible] i [illegible]
o [illegible]! — [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — a ta [illegible]
[illegible] jak [illegible]
[illegible], [illegible],
[illegible] o [illegible]
[illegible], czasy w których [illegible]
[illegible] w których [illegible]
[illegible] na [illegible] — [illegible]
[illegible] albo [illegible] Raga [illegible]
albo [illegible]
[illegible]
[illegible], matka [illegible]
[illegible] przez [illegible]
Oni, 19 [illegible] był [illegible]

10 Lipca 850
pisane —

przeszedł do siebie gdy go skąpano święci-
doną wodą wśród mszy, tamtego wzięły
Kolum, wiele czasu przemyśliwał chorobę
Mekk-fergorie, wraz drugiej dwa
razy na czole wszystko mało których, co
następnie w życiu jego ludzi potem wielkich
Od 9go roku gdy go wziął pod opiekę
[illegible] był kwardy i niewinny = [illegible]-
gruń a wziął kilka innych autorów do siebie
aby jednego nie wolno przemówił
gdy[illegible] nie Uczonymi umarł — Matka
gdyby nie Ukorony umarł — Matka
len oburzona, odrzuta ojca, syn
stanął gdzie się umiekał rozkazami, co
mógł pogodzić rodziców — Potem udał
się na uniwersytet w Pawii gdzie tam
się oznaczył i często zachwycał nau-
czycieli. — Ojciec umarł i zostawił
radziny w biedzie ciężkiej — 1524 Cord.
był w Padwie, tutaj studenci obchodzili
go Rektorem, kosztowne to dostojeń-
stwo zostało mu siostrą ojcowizny —
ktoś pomógł się Tebrok. i Studenci
głównie przeszkadzali ogłaszało go przedwcze-
śnie nieżyczliwie — Epoch w Padwie wielkiej
uczoności, ho nazywano go jeszcze
go uczyni doktorem, ho nazywano go
był był z niepoprawnego [illegible] — Potem we
mu obracał się Koleżki wielkiej maj-
Mleczy pomimo ~~ale~~ poznał na jawie
Beato Lucia Bandarina, puszcza
rozumna ale uchwała i popędliwa. —
kilka razy napadała go burza i nadre,
ostatnia, to on się jego napadał. ale
wnet mógł tak się ochronić jak
lecz nie go wezwano do Dawi;
owego nie przyjął, potem 1551 udał
się do Istrayi

gdzie udało mu się wyleczyć Arcybiskupa Szko-
ckiego i sam ... [illegible] ... w 1559 wró-
cił do Pawii — potem miał nieszczęście
[illegible] [illegible], — więzienie po 160 dniach
był [illegible] uwolniony — [illegible] w [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] był przepowiedział — do 21 września 1576.
[illegible]
[illegible] już na [illegible] [illegible] malarz
[illegible] [illegible], [illegible] w [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cały [illegible] utwór [illegible] też jest
[illegible] [illegible] [illegible]. — [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cały — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] go [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] — i [illegible]
[illegible] — a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Cardanus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] otwarte [illegible] opinji
w księdze „de vita propria." —
Jego księgi najważniejsze są „De subtilitate"
a dalej „De rerum varietate. — Etyczne py-
tania zawierają w księdze Theonoston,
Proxeneta, i De utilitate ex adver-
sis capienda. — [illegible] [illegible] [illegible]
jest 10 foliantów — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] w jego pismach
[illegible] [illegible]

Cariere
Weltanschauung –

i stąd [illegible] gdzie by [illegible] najmniej spodziewać można – Tak [illegible] tylko zasady na [illegible] Jedno z dobrem co wszystko w całości [illegible], bo temu wszystko [illegible], i [illegible] – [illegible] jest [illegible] bez z cząstkami jest, stąd zgoda i harmonia jest radości wszystkich. – [illegible] nie może [illegible]. – Nieistnienie, być nie może i jest tylko [illegible] [illegible] bo [illegible] tylko jest wszystko bo wszystko jest przypadkowe i istnie-nie –

Poznanie nasze z trojakie – bo albo rzeczy od zasad [illegible] albo [illegible] albo rzeczy [illegible] [illegible] – Jak albo wszystko [illegible] jedno, tak też poznanie nasze jedno wszystko co jest [illegible] harmonia –

Bóg jest jeden, wieczny, istnie-nie, bo nie ma końca ni początku, ten Bóg włada bez granic i końca. [illegible] jest [illegible] Bożą ona jego jest stworzeniem, ale jest [illegible] jest [illegible] – On jest wolny [illegible]. – On jest dobrem najwyższem! W Cardana Bóg jest pierwszym Duchu i [illegible] myśli o [illegible] o naturze o duszy opuszczamy –

~~Campanella.~~

Filoteo Giordano Bruno.

Dawne grzechy, zemsta się wielbiące
wszechstronnie., w tajemnicach wielkiej
[illegible] chłodem [illegible] swoje
[illegible] - Jest pełen poezji i pełnym
miłości - ogarnia całego miłości [illegible].
stworzenie wszystkie - [illegible]
cechy miłowanej - [illegible]
[illegible] wzięta lato 1582. a ostatnie
1591. - umarł w więzieniu 1600 [illegible]
trzymany lat 8 - urodził się w Nola w Neapolitańskiem.
w drugiej połowie 16 wieku. -
Opowiada on o sobie że gdy był jeszcze
niemowlęciem w pieluchach, w tej z dziury
[illegible] w murze wypełzłszy ogromny,
[illegible] przymknął się ku niemu, obe-
[illegible] wąż, [illegible] wołał - ojciec
[illegible] Kuleniu się [illegible] - ten [illegible]
[illegible] krzyknął i porwał za kij - [illegible]
Po wielu latach - [illegible] się zemat
obudził opowiadał rodzicom ten wypadek
a na [illegible] ich podziwieni - a [illegible]
[illegible] swoich przypadku ten wypadek
[illegible] niemniej nadzwyczajnie wz-
[illegible] [illegible] [illegible] , prze-
[illegible] [illegible] -
[illegible] nad [illegible] [illegible]
Gdy raz [illegible] na [illegible] Cicala [illegible]
[illegible] Kantanami [illegible]
[illegible] i, tej dalszej [illegible]
wydawał mu się [illegible] . [illegible]
[illegible]

Cariere 366.

Lecz cóż pomyśleć można było na kamieniu — 93,
na ołtarzu tej przepysznej architektury, [illegible]
i obrazów ozdób na niej a nawiązujemy
omowa bieda widziała się tyle chudo i
opuszczony, który nikt do siebie nie wołanie
wiedzie bogata, to jedynie któż-kolwiek
ostatniej nie widzi jej bogactwa —
Pierwsze nauki jego były poetyczne, a nazwa
ten później mistrzem wielki do nauk i
umysłowo — wstąpił do Dominikanów
tego mógł mieć obie nauki — jednakże, a
przyjmuje jego [illegible] jak przynajmniej
opuścił stanowisko się cały — on zamiast przy-
stanowiska się wobec, które — wstawia prze-
ciwił, Arystotelesa, Platona, i [illegible],
— ale nie pomieścił tu naszej wiar nauk
przychodzimy, nasz Kopernikus nadaje
obok w nim przenieść [illegible]
i nie utrzymało — lecz już około niej
podmiotu zgoła zawsze. [illegible]
wrócić — to i ówdzie już wmówiły się o kaza-
niu o kacerstwo — Pomieszkał dwa lata
(1580) w Genewie ale Kalwinizm też
jałowy — chudy nie mogły zaspokoić
duszy gorącej —
Pierwsze dzieło które ostatni lata kło-
miedzy [illegible] + [illegible], Pedantyzm
i przewrotności potem jest nieznaczne
ulicę te nazywa się Il Candelajo
mydlarz, nazywa się świec — autor
powiada się Akademikiem raczej
akademii, nazwany „pogardzony"
tam wśród mnie, jak robotnicze
[illegible] miasto wszelkie ze sprawa
Dajmy, jak kiepsko [illegible], Kradnie
Krowie — rogi — Koniowi [illegible]
[illegible] a jednak nie
[illegible] [illegible] framuga

t. a. [illegible] – sytuacye miejscu, oraz
bardzo wesołemu zgromadzeniu – w drodze
powiada że wszystko się zmienia słowie
na gitarze, że co [illegible] rzeczy [illegible]
[illegible], że [illegible] nadaje mu te [illegible]
[illegible] mocy [illegible] z [illegible] i [illegible] –
[illegible] jego poetycznie [illegible]
[illegible] – on powiada że [illegible] jej
nie będzie [illegible] sentymentalnym
nie będzie [illegible]
[illegible], że nie będzie [illegible] pieśnie na
[illegible], ale że [illegible] ze [illegible]
[illegible] ze [illegible] [illegible] się [illegible] –
[illegible] i [illegible] jego, [illegible]
[illegible] o [illegible], i [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible] –

[illegible] –

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] po [illegible] [illegible] [illegible]
– [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] co się [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] się [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], i [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible], i [illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] ! –

[illegible] Anglii, w [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], potem [illegible]
w [illegible] Frankfurcie nad Menem – potem [illegible]
1592 [illegible], – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

wszystkiemu w koło i pokłócił się z protestan-
tami i katolikami obu stron uważają-
cy go za heretyka — on umie to co przyjął
[illegible] protestantem —
[illegible] i ozdobny był w ciemni
[illegible] to co napisał był
[illegible] jako heretyk spalony — w 1600 —
[illegible] on wszystkie [illegible] na [illegible]
[illegible], w bibliotece [illegible] najwięcej
zachowało się pism jego —
Znać że to były owe gorące, [illegible]
[illegible] do [illegible] Które więc
[illegible] wrażeń, stąd często jest mylący
[illegible] i [illegible] — [illegible]
ciemny [illegible] na nie
[illegible] Dlatego [illegible]
uwagę — [illegible] który jego
[illegible] Platona
[illegible] — obaczmy dokładniej — od
[illegible] jego [illegible]
[illegible] on sam najwięcej
[illegible] prawdy —

1. Filozofia [illegible]

Powiedział [illegible]
duch Brunona [illegible], ma
[illegible] i jego
[illegible] jest Panteizmu Spinozy
[illegible] jedności wszechświata
[illegible] — Ta jedność wszechświata [illegible].
[illegible], jedność [illegible]
a ogólna ta jedność, jest w niego
[illegible] nous, jako [illegible]
[illegible] bo nous [illegible] natura
bo nous [illegible] natury
świat. — on jest rozumem, [illegible]
[illegible] — on causa efficiens

Tutaj wszystko dąży do jednego celu, a cel jest właśnie to co [illegible] do celu nawraca —

6. [illegible] uważać [illegible] wszystko co jako [illegible] — To co zostaje [illegible] co trwa [illegible] wszystkiego jest materya absolutna. [illegible] — ona sama z [illegible] formy ale [illegible] wszystkie formy z siebie — ona wszystkie formy przyjmie — ~~słowem~~ [illegible] — [illegible] ~~ogólna~~ forma [illegible] jest połączona z materyą bo [illegible], [illegible] materya [illegible] jako [illegible], jako [illegible], nie [illegible] formująca [illegible], [illegible] wszystkiego. nie [illegible] nie mogło być bez [illegible] — [illegible] jest [illegible] który [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] — Takiej [illegible] materya [illegible] — ale [illegible] nie [illegible] bo [illegible] jest ten [illegible] [illegible] być [illegible] ale nie ten [illegible] — Ale ~~materya~~ natura być może [illegible] jest [illegible] być może, [illegible] jest tylko [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ być może —

To jest ogromnie więc pew-
[illegible] posiada [illegible] lepiej umie
wyrabiać formę i natury we wszystkiem,
-wypada więc wybadać tajemnice
wszystkich rzeczy, i malować one
z pomocą, umiejąc ponad co one
jest Maximum a co Minimum—
Wiadomo mi to z najtrudniejszą
aby malować pomocą zgromadzić
ale raczej to aby z pomocy tej
wyjść z pomocą a tak jest
rozległy — Jest to wielki i ważny
słowo! —
2. Druga rzecz [illegible] jest [illegible]
Lekcja. — Bravo przyjął to [illegible]
i wydoskonalił jej — Jest to Nieme-
[illegible] o Klavi; może na cześć mówić
w [illegible] — I tak jak przed
Bravo — Ma to być powiedziane
pamięci — Jakoż pojęcia i wypra-
cowanie. Które się we wypracowanie
w pewnym porządku, tak iż
przypomnieć sobie nie [illegible]-
[illegible] z pamięci, albo z [illegible]
wypracowanie niby z [illegible] —
W tej myśli Zordanus Bravo
napisał nuty przy[illegible] i nawet
się bardzo [illegible] kombinatorka —
Bravo nadał [illegible] Lekcja
[illegible] na [illegible], nadał jej
[illegible] systematyczność — Jakoż [illegible]-
[illegible] [illegible] pojęć, niby [illegible],
[illegible], i posiada się ten [illegible]
nie [illegible] tylko rzecz
[illegible] — nie ten [illegible] jest
[illegible] tego [illegible]
[illegible] —

widziny się wasności jego poczęto-
naprzód widzimy w niego początek
powszechnie wszechrzeczy świata jako
jedności - potem domostwo drugą
aby ciągłe jedności świat rozwiniej-

3. Campanella-

Thomas Campanella, jest równie
wszechstronnie charakterowi, rozdarte i
fantastycznie, a wiele, i także jest
tu życie jego - ur. w Stylo w Calabrii
1568. um. w Paryżu 1639. Mamy
bardzo wiele jego pism ale te były bez
owoców dostatecznych -

27 lat życia swojego był w
~~więzieniu~~ w więzieniu -

Bruno jest płomiennym poetą, co ośmielał
powrotu świat mając w przeszłość na nowo
lata, Campanella atoli jest wielki jest poważny
ale życie jego nie spotkały wyraźnie - z jednej
strony buduje system metafizyczny, z drugiej
strony rozprawia o
rozumowaniu, z drugiej strony rozprawiał
dowodząc wsparcie scholastyczny, z jednej stro-
ny jest szczytny tkwi w nie nie utorczyw
ny jest szczytny tkwi nie w wierzeniu
mniej a z drugiej - jest pełen zabo-
bonów - i pełen fantazji dowcipnej
i awanturniczej -
Campanella dojrzał wcześnie bardzo - już
w piętnastym roku życia przystąpił do
zakonu - w 13
roku wstąpił do klasztoru Dominikanów
potężnym - Postanowił
do Neapolu miał się udać prawa, ale
mnie Dominikanie dali mu oparcia i polecenie
nie nie ujęcia tego zakonu i poświęcił
się tego zakonu i poświęcił
nauce stanu i polecono sam

Prawda że przewyższył Alberta W. i
Św. Tomasza z Aquino uczynił to na swój
ogromny [illegible] — uczył się Teologii
w Cosenza lecz on bawił się wiele około
filozofii, rzecz wątpię, a Arystotelesa
[illegible] przenosił Commentatorów, greckich
łacińskich, i arabskich, ale te porówna-
nia powszechnych [illegible] wątpliwości jego
[illegible] porównywał treści jego z świątecznem
[illegible] ten [illegible] poważ[illegible]
z Arystotelesem [illegible] — w [illegible]
dyspucie publicznej tak się [illegible]
przeciwnika i [illegible] publicznosci
zawołał, [illegible] Telesiusa [illegible]
[illegible] młodego umysłu.
[illegible] [illegible] [illegible] fizo-
logicznem badaniu — Gdy miał lat
22 pisał przeciw [illegible] kartę
broniącemu Arystotelesa, który [illegible]
przez 11 lat pracował nad dziełem
[illegible], a młodzieniec 22 letni potrze-
bował przez 11 miesięcy aby [illegible]
[illegible] robotę wypracować — Aby [illegible]
[illegible] udał się do Neapolu i znalazł
[illegible] w domu Marquesa
[illegible] Caselli [illegible] napisał mowę
[illegible] o [illegible] badaniu i naturalnym [illegible],
[illegible] [illegible] go dysputa która
[illegible] przy [illegible] — Campa-
[illegible] — [illegible] lat miała — Campa-
nella sam [illegible] przechodził około
klasztoru, i [illegible] w którym
odbywają dysputy, a [illegible] [illegible]
głos i dochodził ogromnym [illegible]
[illegible], [illegible] sam [illegible] ale po
[illegible] udał się w klasztor Religijnym

a to zachwiejną teologią — Mistrz był tak
że go oskarżono o czarnoksięstwo bo go ora-
zono że oddawał ogromną uczoność w
rzeczach których się nie było między[illegible]
Poniewolił go do opuszczenia Neapolu
i udania się do Rzymu —
Wtedy zajmował się wielkim poematem
i na nim filozofią Pytagoresa, i zabe-
rał się do metafizyki. — Ale umysł nigdy
małemu podobny, pisał rzeczy ogromnej
wagi, ale o fizyologii, o metafizyce, ale
o [illegible] to [illegible] [illegible], [illegible]
o to pracy [illegible], [illegible] [illegible] się
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — Wtedy wrzała Reformacja
a [illegible] on napisał list do Papieża
[illegible] się [illegible] się [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Kościół [illegible], i [illegible] [illegible]! —
[illegible] [illegible] [illegible] arystotelesowi
[illegible] się Kościół Chrześcijański
[illegible] się [illegible] na [illegible] filo-
zofii pogańskiej — [illegible] [illegible]
[illegible] metafizyki Chrześcijańskiej —
i [illegible] [illegible] tak [illegible] [illegible]
Jam jest [illegible] ojca o [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
A [illegible] [illegible] ogarnie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
I [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]!
[illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Powaga jest obec słońca, ale [illegible], [illegible]
Kto z bogiem spłynął, [illegible] Rzymu! —

torali się za złego, życie jego miało być dowodem o ile ta prawdy przeniknęły duchem jego – miał wytrzymać prolegomena – Burze zbrata się nad jego głową – wrocławy – 1599 był wzięty do niewoli i oskarżony o zdradę główną – –

Wtedy potoczenie Neapolu było obłąkana pełnego spór władz świeckich i duchownych wypędzany a właśnie gromnostwo ludzi wypędzonych zagrażało wojną domową, cierpiąc niezmordowanie Cigala flotę swoją zagrażał całej prowincji – trzęsienie ziemi, trwoga strachem napełniały kraj – Campanella wśród tego wszystkiego filozofował sobie po swojemu, o wielkich odmianach które czekają świat, wróżył gwiazd i w końcu przepowiedział... Nadszedł tedy się go oskarżono Dni – – Nie dziw tedy się go oskarżono że młodego umiłał się świat nowy zakładać religię i nowy stan społeczny, porażano go o wieczki i tu chcemy i Cigala, że się ma za drugiego... zrzec – i tu – Tes wszystko domówione Królowi Neap., więc Camp. został ~~aw~~ więziony – Trzeci... przez wszystkie dusza jego cisnęła się wiele złote wieku nadzieje złotego wieku – co potem były pozornie – smutkowy nawet najwyraźniej wspomnienie o tej nadziejach cnoty. –

A słońce się pasie nad panią – słońce się tlenu wieści szczęśliwszej Ludzi!
I którzy Pan był obudował pasiestwo swoi, i zaszczepił
ze wszystkim swoim; –
Tak opowiadają pewnie Poeci, tak gramy proroków
słowo!

A Boże słowo rozwarło teskli Marbrice – słowo: Niech się stanie!
Znowu nad sturba prawd! – i prawdę wadzi złoty wiek! –
Jemu się zdawało iż rok 1603 przemieniony
był na odrodzenie świata niecierpliwa
Ogólnym godzin go doszył – ogólnym go
Dojrzał onego dnia
Dnia wszech pełnego wspaniałości –!
wszego filozofii bogacz, Mija...niade –
wszechmocności – Minęli – i naros–
w więzieniu nie do opisania wytrzymał męki
tak np. zmieniano tylu razy więzienie jego iż ile
razy zmieniali się sędziowie – sin albo pogu
bany był w lochach wiecznej nocy, – to mów
wśród pieszczotów i szynów, to mów wśród
mrów i robactwa, obarczony kajdanami
i wycieńczony postami, to wiązano go
na ostrzu drewnianego konia, lub to go rozgrzanemi
i palono rozżarzonemi blachami, to
mów zawieszony mu ręce na ...
wciągano pod sklepienie i ... nocami
na ostre pale – Cóż mu pozostało ...
i przez pisał hymny na cześć mądrości
Bożej – Tak cierpiał w więzieniu prze
lat 27 – czasem uwolniono mu życie
czasem mów więzienie stawało się okrop-
niejsze – Sam Papież Paweł V. w r. 1608
daremnie się starał o uwolnienie, daremnie
Austrya czyniła starania jej zachody
nie zdołały uwolnić więźnia – Dopiero
w 1626 r. na rozkaz Filip IV. był wypuszczony
na wolność –
Ponad męczarni użycie zostawiły
ślady rozkopane na ciele jego, wnak

200. 250 50
s

nimo uczciwości papieża dla niego
mów groziło mu niebezpieczeństwo od
Hiszpanów - oraz mimo że poseł franc.
fran. de Noailles uratował go przebra-
ny go w ciemnej sukni. ~~[illegible]~~ wywiózł
w wozie powozie z miasta - polecił go do
francji - tutaj nadal wspierał go opiekun
go Peiresc w przyjaźni z Gassendim. prze-
żył zimę a gdy miał jechać do Paryża.
na wiosnę - Gassendi dał mu 50 koro-
nych złota na drogę - wtedy [illegible]
Camp. iż dawniej miał tyle siły iż nie
[illegible] na [illegible]
a teraz nie mógł [illegible]
[illegible] szlachetność i [illegible]
W Paryżu król przyjął go łaskawie
i wyznaczył mu pensyi rocznej 2000
franków - [illegible] spokojnie w
[illegible] klasztorze Dominikańskim -
Zajmował się uporządkowaniem
[illegible] pism swoich - [illegible]
w którym [illegible] w wielkiej [illegible]
[illegible] na [illegible] Richelieu
Kardynała - i umarł. 1639 mając
lat. 71. —
Jak to [illegible] najmniej
[illegible] wszystkim [illegible]
[illegible] magnetyzmu a niego -
dziś magnetyzmu [illegible]
[illegible] mu się poematu i [illegible]
a to [illegible] aniołom lub
szatanom - [illegible] w [illegible]
na [illegible] wołał [illegible]
[illegible] gdy [illegible] wołał [illegible]
Campanella! Camp.! —

zawierają wiele pięknej prawdy ale wiele dziwactw, i naleciałości mistycznych i zabobonów –
Filozofia jego nie miała przyszło-
ści możemy ją pominąć ale zato
wspomnimy o jego polityce znaj-
dującej wiele dziwactwa socyalistycznego
ze które on też lat wiele w więzieniu
odpokutował —
Nazywa on państwo idealne swoje
państwem słonecznem – ma za wzór
pierwowzór w Utopii Thomasa Morus
kanclerza angielskiego, ale chociaż Morus
pisał Utopię tak przecież jest w niej
więcej uczucia ludzkiego niż w Camp.
którego pełen jest dziwactw mistycz-
nych –
Na wyspie idealnej – wznosi się miasto
budowane w koło góry, w siedem kół,
jak jest długi siedem planet, na
szczycie góry wielki kościół z kopułą,
oni go nazywają słońcem nie go nazwie
panuje Campa. wielkie pełnem. –
Potem trzech stanowi obok niego
on – nazywają się Potęga – Mądro-
miłość – To państwo ma być urzą-
dzone jest w jedności – i małżeń-
stwo w którem wszystko zapisano – wszystkie
obowiązki miłości – Tam wszystko
wspólne i majątek i mieszkanie – bo
oni stanowią wielką rodzinę – Tam
nie ma kradzieży ani cudzołóstwa
ale przyjaźń kłamstwo i pijaństwo
kto tam podlega karze karany
odrzucony stoi –

Kobiety i mężczyźni ubrani bez
ubytku – Urzędnicy uważają ale nie
więcej nic niż tylko tyle ile od wasz
Pan tylko może zostać najemcą
dzieci lub szpanta nie nieskorzystały.
– mieszkanie bywają zgrubiałe
rozdzielane, mężczyźni odwracają
fizycznie roboty, urzędnicy bijące
Urzędnicy przemawiają i kobiety
małżeństwo kobiety, tłusto dostaje
zachodzi nagród – dziecko przykładu
nadają nazwiska dzieciom. według
wyrobienia osobistego — czterech
godzin pracy dziennej wychowanie
to co potrzebne przedstawić, nie
ani obrazy ni w zabawie, ...
i przepisom swoim – i t.d. –

pisane w r. 1850

Historya Filozofii
w Srednich Wiekach

oraz Histor. fii Greckiej
i Nowożytnej

43

Co do Anzelma z Canterbury ob. Kaulich Entwicklung der scholastischen Philosophie – Prag Tom 1863, jest w bibliotece ob. T. I str. 293.–

—

W Bibliotece w Balandistach – acta sanctorum jest żywot Anselma, który skreślił Eadmerus towarzysz Anselma – ten żywot również w Bibliotece uniwersyteckiej.

—

Sengler Die Idee Gottes z r. 1847 nie pomieszczona od Fichtego rozprawa, trzeba uwzględnić krytykę Senglera nad rozprawami Fichtego – np. II Theil – 1te Abtheil. Speculative Theologie str. 70–71.

~~Porównaj Senglera II Theil – 2 Abtheil~~ –

